

Regional miljöhälsorapport 2025- Kalmar län

Baserad på data från miljöhälsoenkäten 2023

Arbets- och miljömedicin

Sydöstra Sjukvårdsregionen

Vårt uppdrag

"Främja hälsa på arbetsplatser, förebygga och klargöra ohälsa orsakad av arbetsmiljö eller av faktorer i yttre miljö."

Utreda patienter

Forska och undervisa

Miljömedicinsk verksamhet

Utreda arbetsmiljöer

Rådgivning och metodstöd

Sprida kunskap

Laboratorium och arbetsmiljöövervakning

Regional Miljöhälsorapport 2025 Kalmar län

Program

- 10.00-10.15 Inledning och information om systemet Power BI, *Ingela Helmfrid och Stefan Ljunggren*
- 10.15-10.45 Hälsa, sjukdomar, allergier och klimat, *Elisabeth Lindberg*
- 10.45-11.15 Solvanor, resvanor, kemikalier och inomhusmiljö, *Stefan Ljunggren*

Bensträckare

- 11.20-11.50 Miljötabaksrök, utomhusmiljö, buller, parker och grönområden, *Helen Karlsson*
- 11.50-12.00 Frågor/diskussion

Regional Miljöhälsorapport 2025 – ny struktur

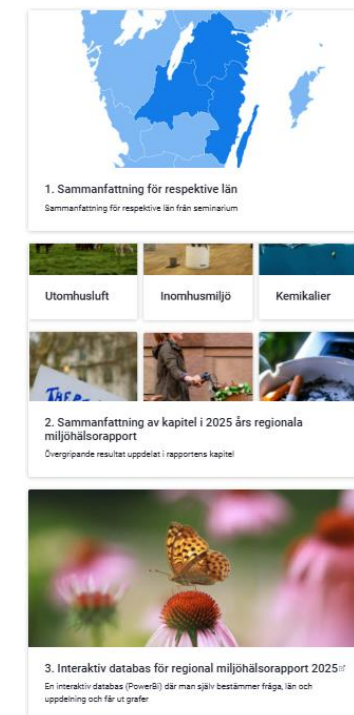
- Tidigare år långa rapporter i pappersformat

- Nu länsspecifika sammanfattningar, övergripande resultat uppdelat i rapportens kapitel och den interaktiva databasen
 - Öka användbarheten
 - I framtiden snabbare publicering, från data till användare

- Allting nås via AMM:s hemsida:

<https://www.arbetsochmiljomedicin.se/am/miljomedicin/regional-miljohalsorapport-2025>

Befolkningens hälsotillstånd

Presentatör Elisabeth Lindberg

Självrapporterat allmänt hälsotillstånd

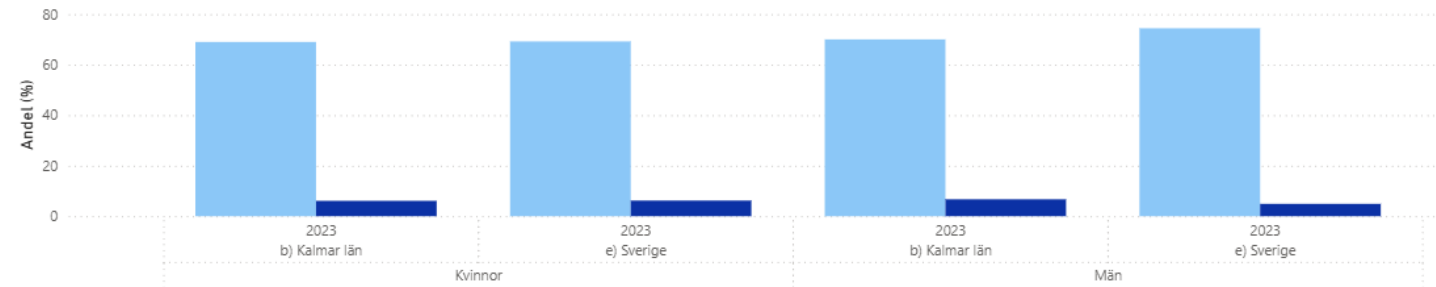
Kalmar

- 70% skattar sin hälsa som mycket bra/bra
- Högre ålder och lägre utbildningsnivå har samband med sämre självrapporterad hälsa.
- Kön – nu ingen skillnad

Kön

Bedömer sitt hälsotillstånd som

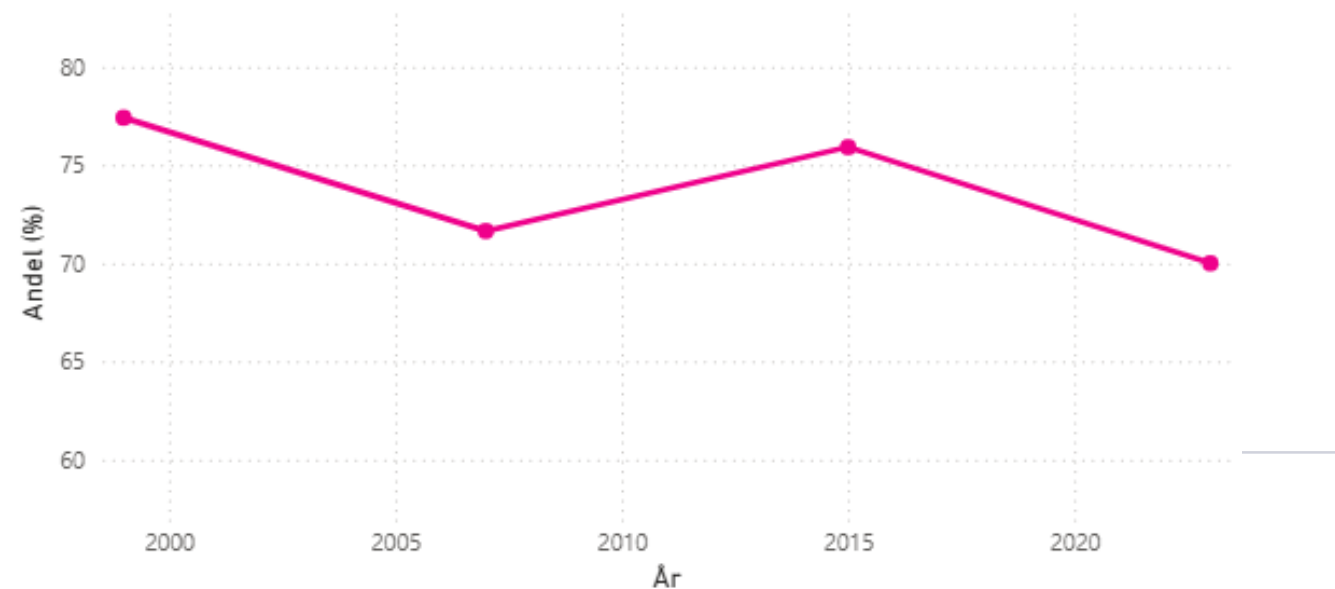
● Mycket bra/bra ● Dåligt/mycket dåligt

Tidstrend Män

Bedömer sitt hälsotillstånd som mycket bra/bra

Område ● b) Kalmar län

Sjukdomar

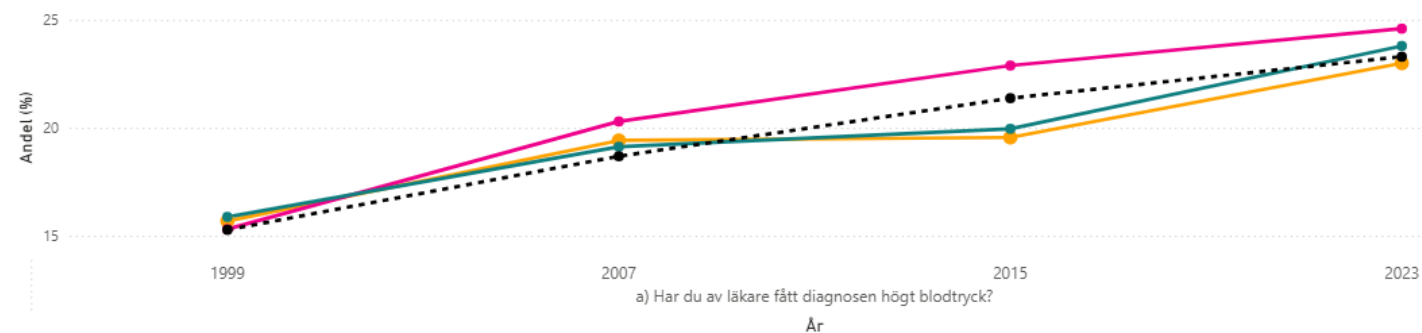
Presentatör Elisabeth Lindberg

Högt blodtryck

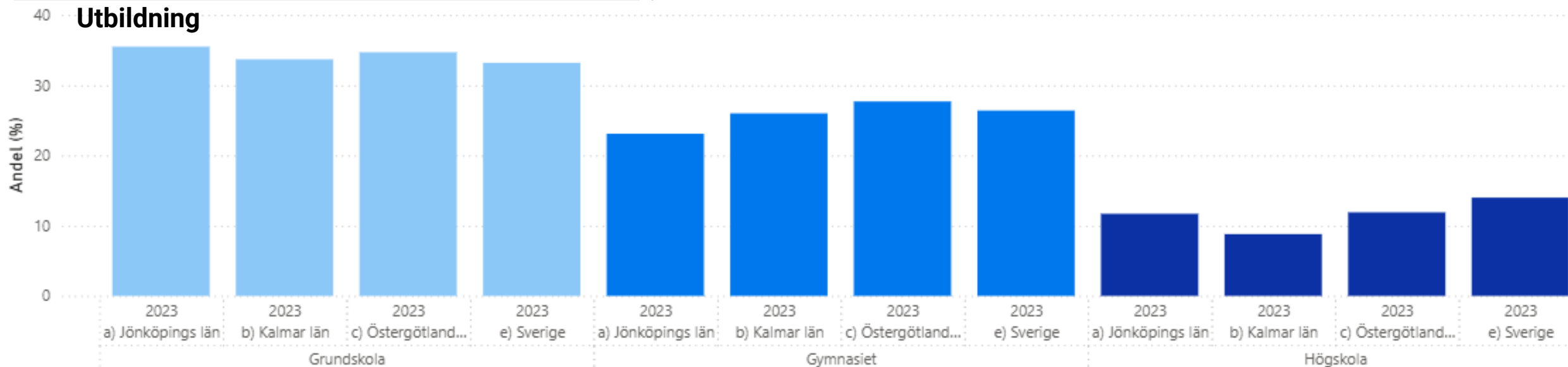
- Knappt en fjärdedel av befolkningen
- Mindre vanlig hos de med högre utbildning

a) Har du av läkare fått diagnosen högt blodtryck?

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● e) Sverige

Utbildning

Sjukdomar –Kalmar

Könsskillnader

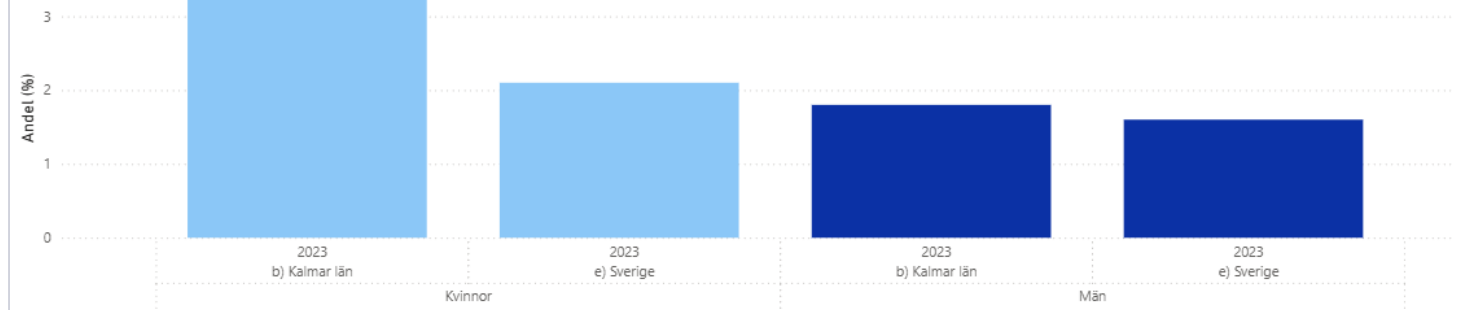
Kvinnor har i högre grad

KOL, bronkit, Typ 2 diabetes

Män har i högre grad hjärtinfarkt

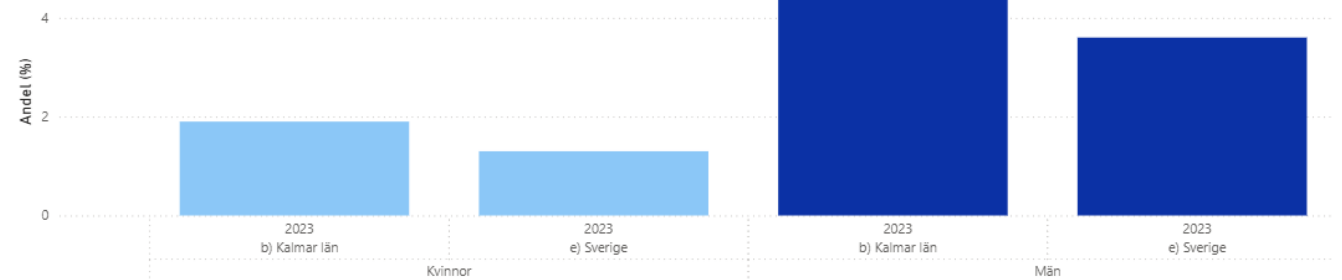
KOL - kön

g) Har du KOL?

Hjärtinfarkt - Kön

b) Har du eller har du haft hjärtinfarkt?

Allergi, luftvägs- och hudbesvär

Presentatör Elisabeth Lindberg

Astma

7 procent av befolkningen

Vanligare hos kvinnor

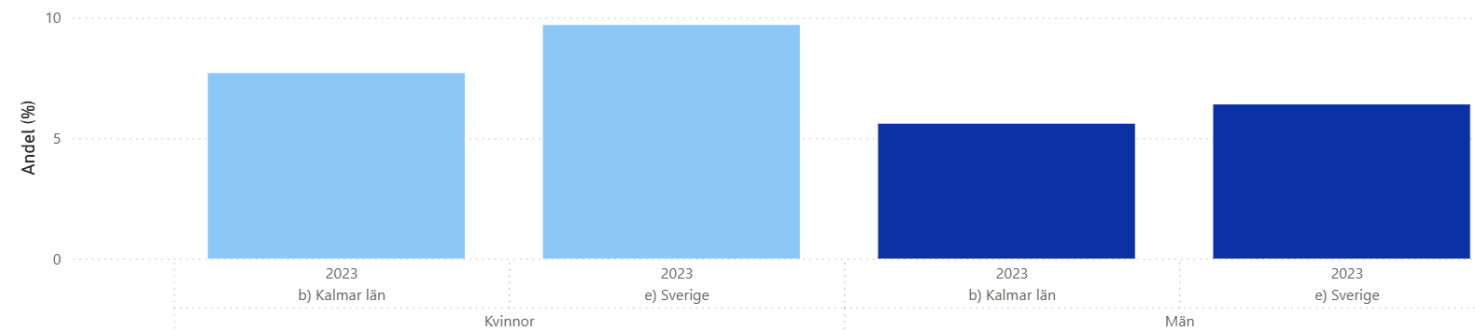
Ökar med åldern i Kalmar län

Något vanligare i mindre städer/tätort.

Astma:
fått diagnos av läkare
+
använt medicin senaste 12 månaderna

Astma - kön

g) Har astma enligt definition (?)

Allergisk snuva

- 26 procent av befolkningen
- Ökar med utbildningsnivå
- Tidstrend - ökat i Kalmar län

Allergisk snuva:

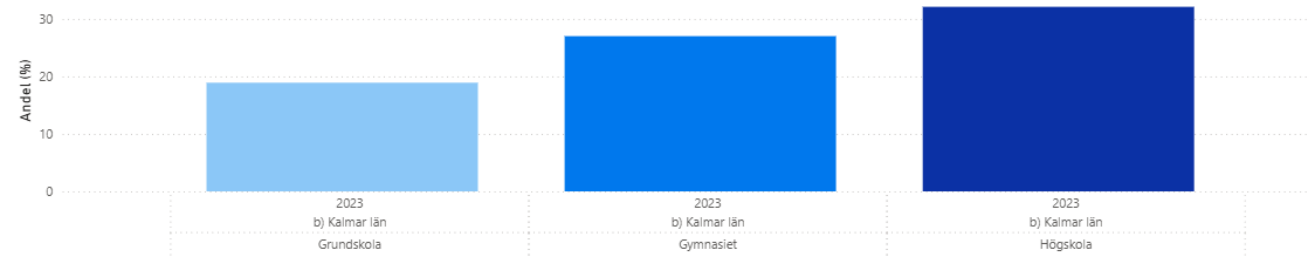
hösnuva eller någon form av allergisk snuva.

+

besvär från pollen, pälsdjur eller kvalster

Allergisk snuva - utbildning

h) Har allergisk snuva enligt definition (?)

Vasomotorisk snuva

- 19 procent av befolkningen
- Vanligare hos kvinnor
- Yngre mer besvär

Vasomotorisk snuva:

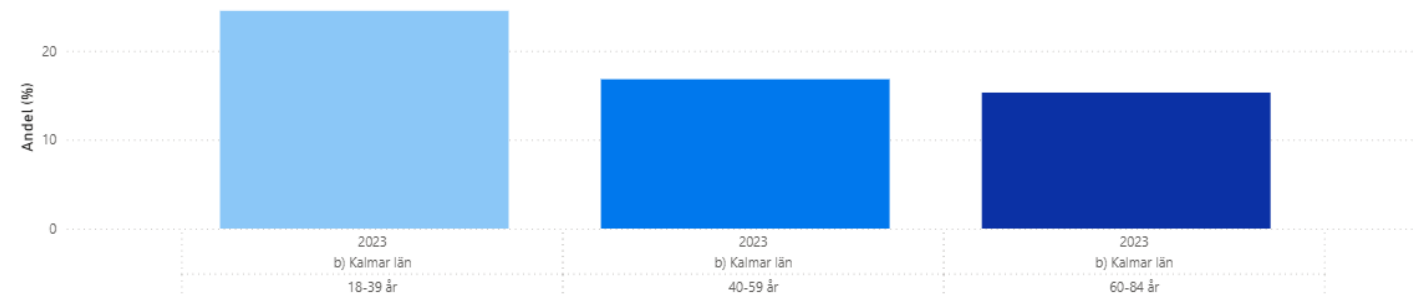
besvär från näsan (ofta återkommande nysningar, klåda, nästäppa med mera).

+

i miljöer med damm, rök, bilavgaser eller starka dofter

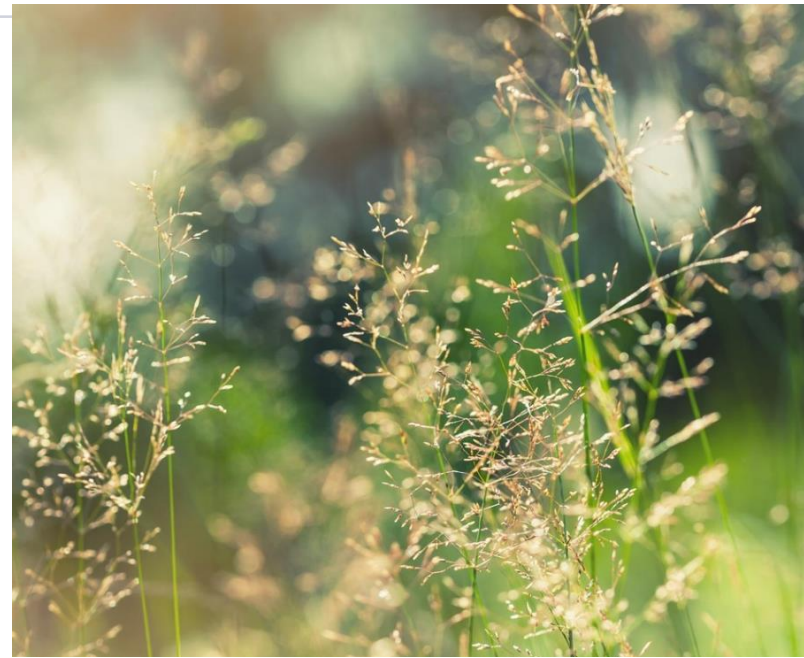
Vasomotorisk snuva - ålder

i) Har vasomotorisk snuva enligt definition (?)

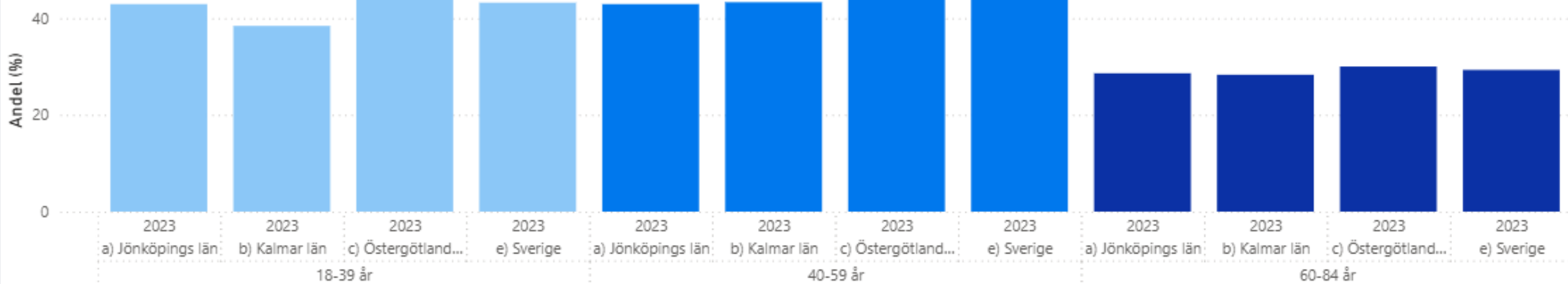

Pollenallergi

Vanligare bland yngre och medelålders.

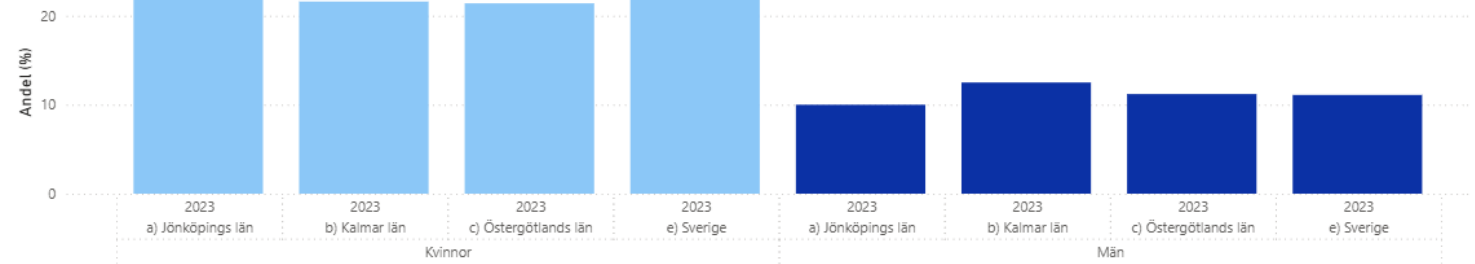
a) Är överkänslig eller allergisk mot pollen

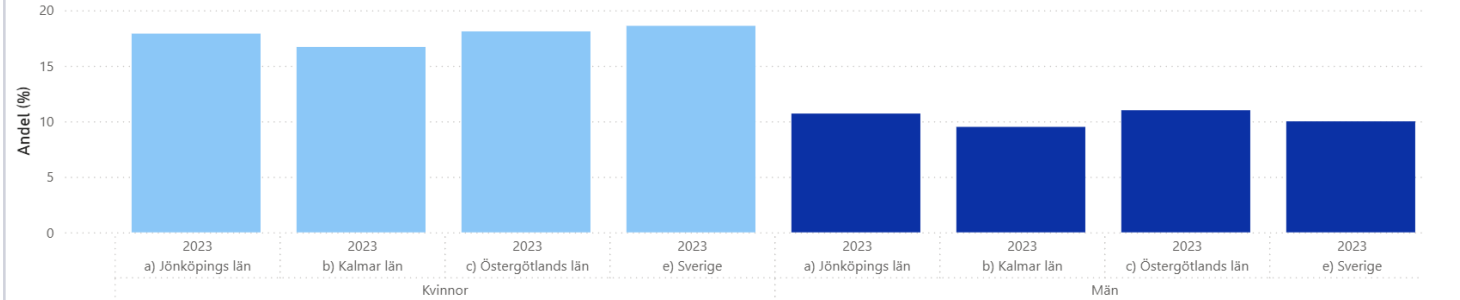
Allergi och överkänslighet

Fler kvinnor har allergi mot födoämnen, kosmetika eller starka dofter

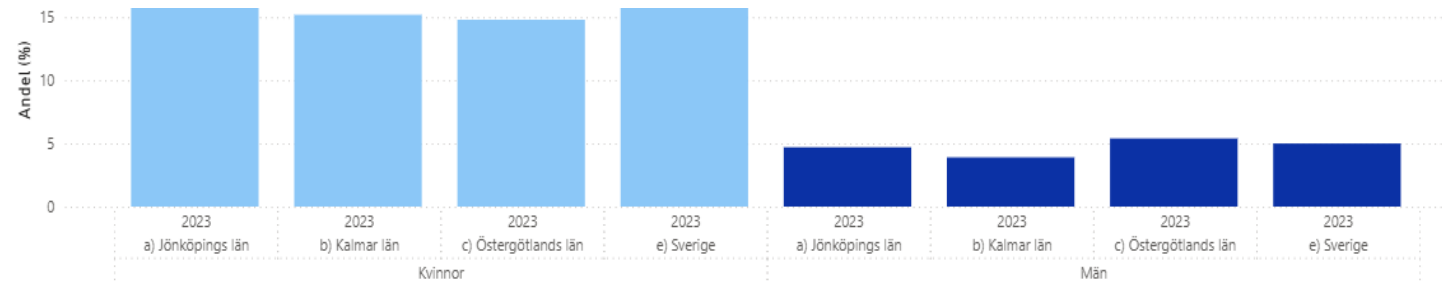
Överkänslighet mot starka dofter - Kön

Allergi mot födoämnen - Kön

Överkänslighet mot kosmetika - Kön

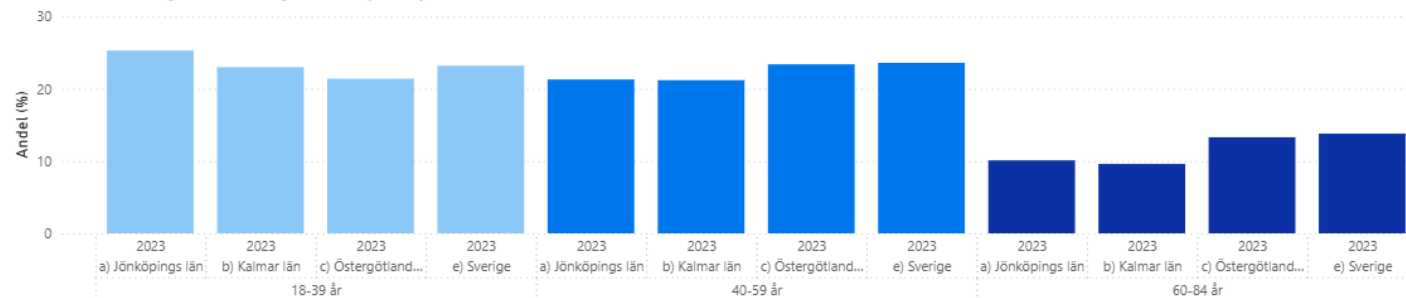

Pälsdjur

- Cirka en femtedel har allergi mot pälsdjur
- Pälsdjur finns i bostaden hos cirka 40 procent av befolkningen i Kalmar län

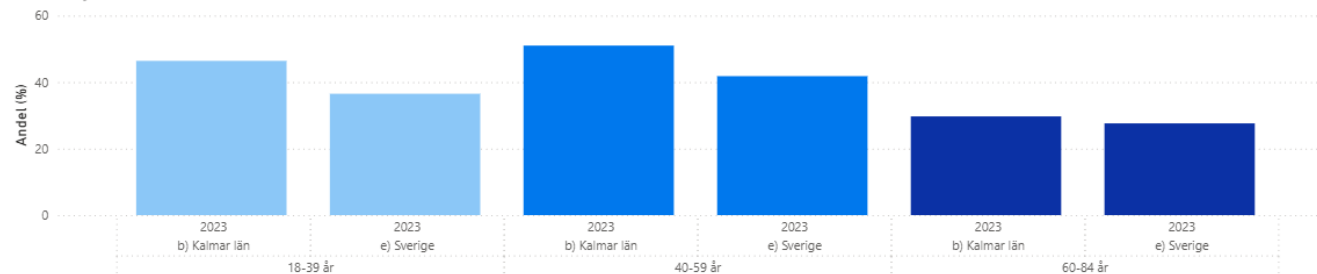
Överkänslighet mot pälsdjur -Ålder

d) Är överkänslig eller allergisk mot pälsdjur

Pälsdjur i bostaden-Ålder

e) Pälsdjur finns i bostaden

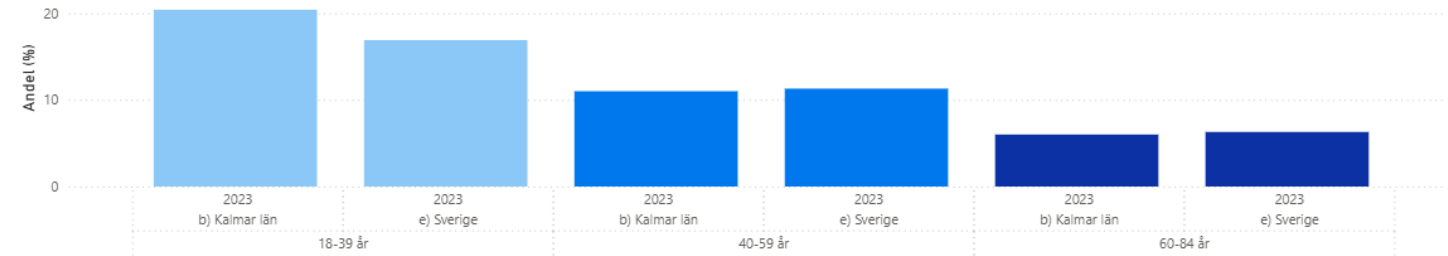

Hudbesvär

- Flest yngre och kvinnor har handeksem.
- Var femte kvinna har allergi mot nickel.
- Över hälften av befolkningen har färgat håret, av dessa har 8% haft hudbesvär av hårfärg
- Var femte svarande har en permanent tatuering

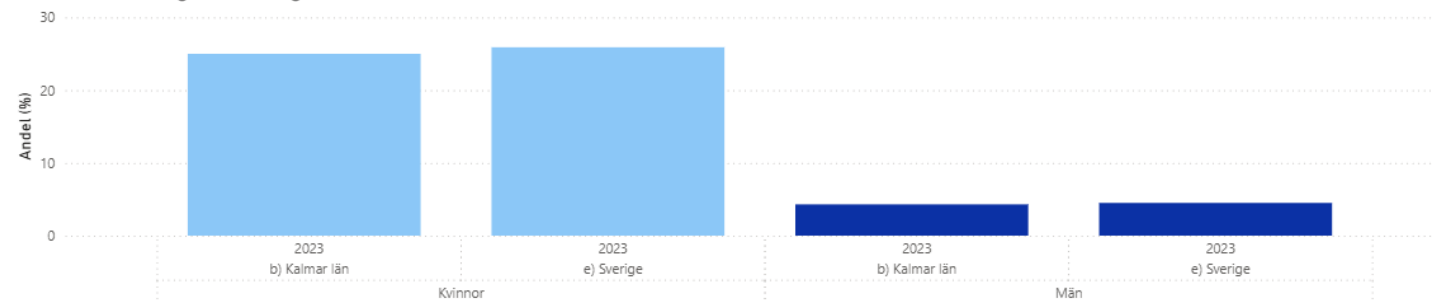
Handeksem –ålder

l) Har haft handeksem under det senaste året

Nickelallergi –kön

m) Är överkänslig eller allergisk mot nickel

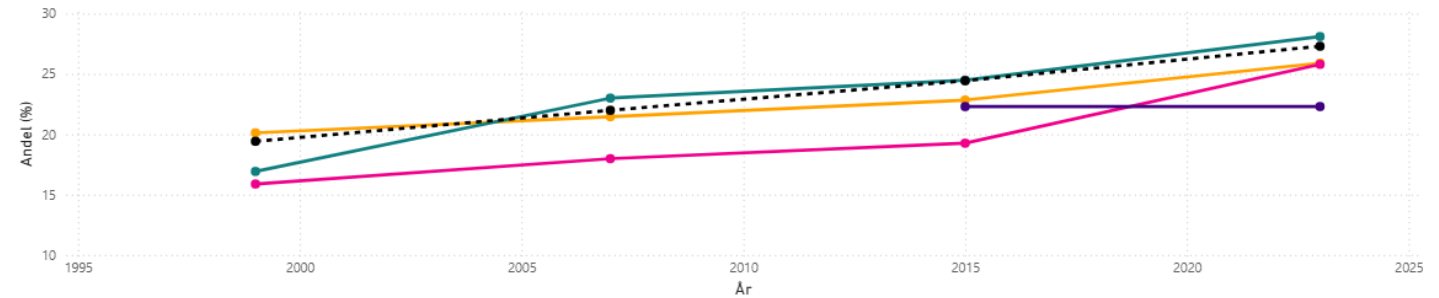
Tidstrender för allergi, luftvägs- och hudbesvär

- Allergisk snuva har ökat i Kalmar län
- Ökning av:
 - Pollenallergi
- Mindre ökning
 - Allergi mot födoämnen,
 - Handeksem
 - Att ha permanent tatuering,
 - Hudbesvär av hårfärg

Allergisk snuva har ökat från 19 till 26 procent från 2015

h) Har allergisk snuva enligt definition (?)

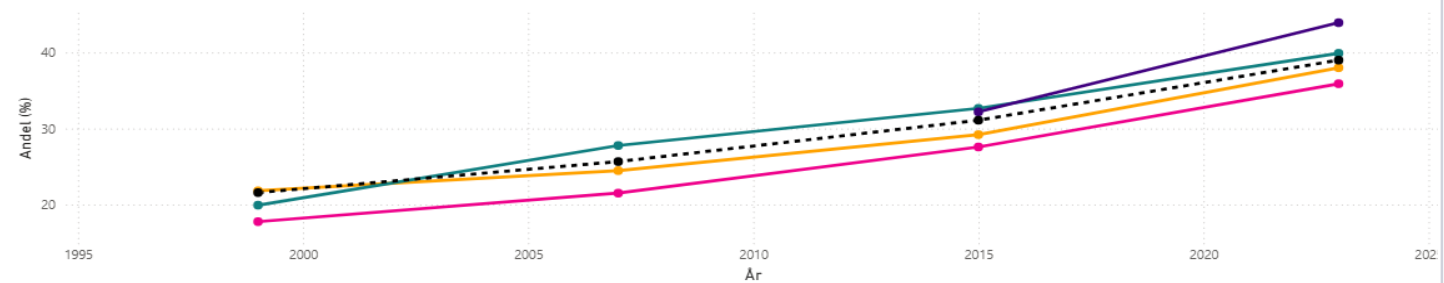
Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

Pollenallergi – ökat från 28 till 36 procent i Kalmar från 2015

a) Är överkänslig eller allergisk mot pollen

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

Klimat

Presentatör Elisabeth Lindberg

Klimatet

Klimatförändring

- Värmeböljor, översvämningar, skogsbränder, skred
- Påverkan temperatur/årstid -påverkar ekosystem, smittspridning, livsmedelstillgång och luftkvalitet.
- Pollenallergi, smittspridning
- Oro hos befolkning

Frågor i enkäten

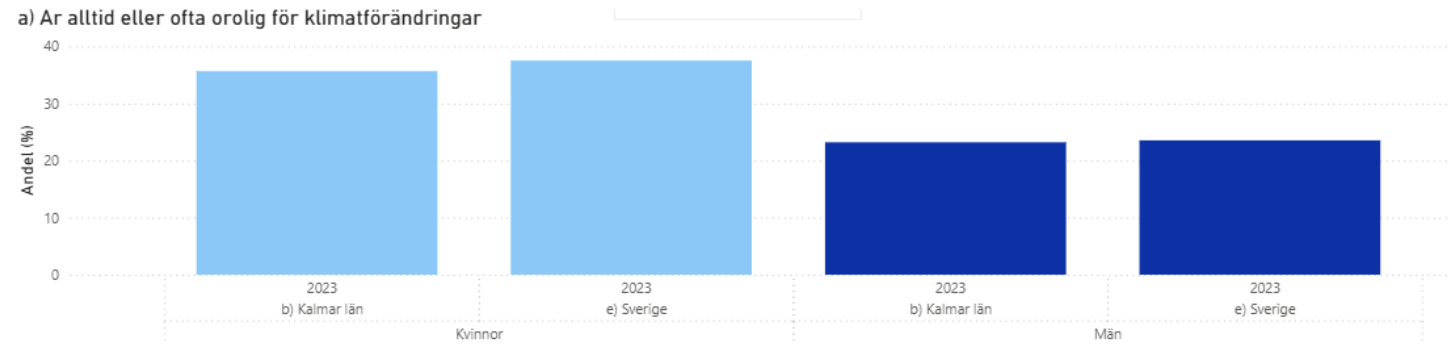
- Oro för och hopp om att bromsa klimatförändring
- Gör den svarande medvetet saker för att minska sitt klimatavtryck

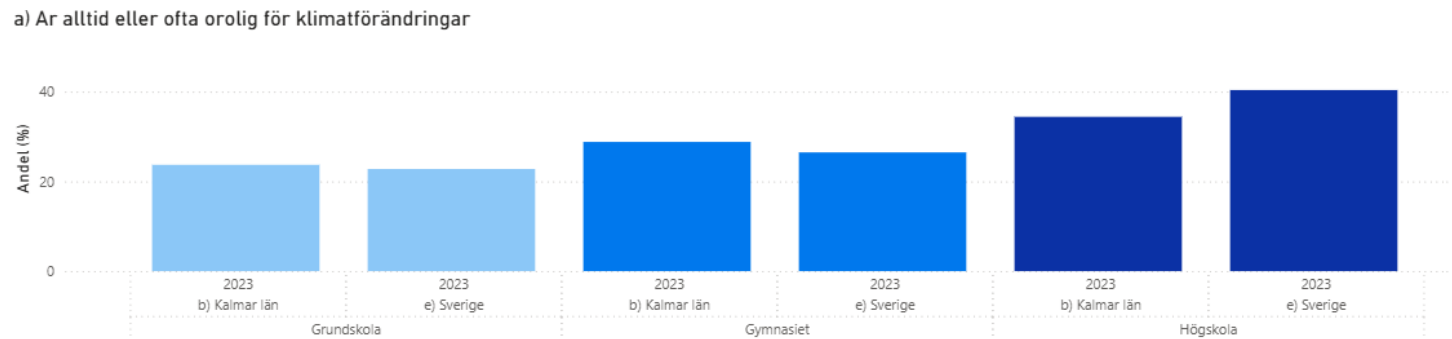
Är alltid eller ofta orolig för klimatförändringar

- En tredjedel av befolkningen
- Fler kvinnor
- Fler med högre utbildning

Oro för klimatförändringar - Kön

Oro för klimatförändringar - Utbildning

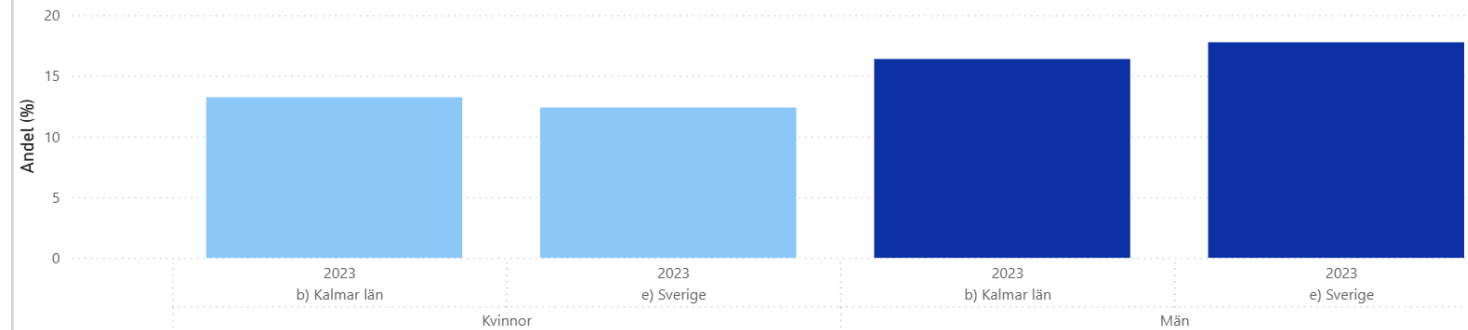

Är alltid eller ofta hoppfullhet att klimatförändringar kan bromsas

- 15 procent av befolkningen i Kalmar län
- Fler män

Hopp om att bromsa klimatförändringar - Kön

b) Känner sig alltid eller ofta hoppfull om att klimatförändringen kan bromsas

Gör alltid eller ofta medvetet saker för att minska sitt klimatavtryck.

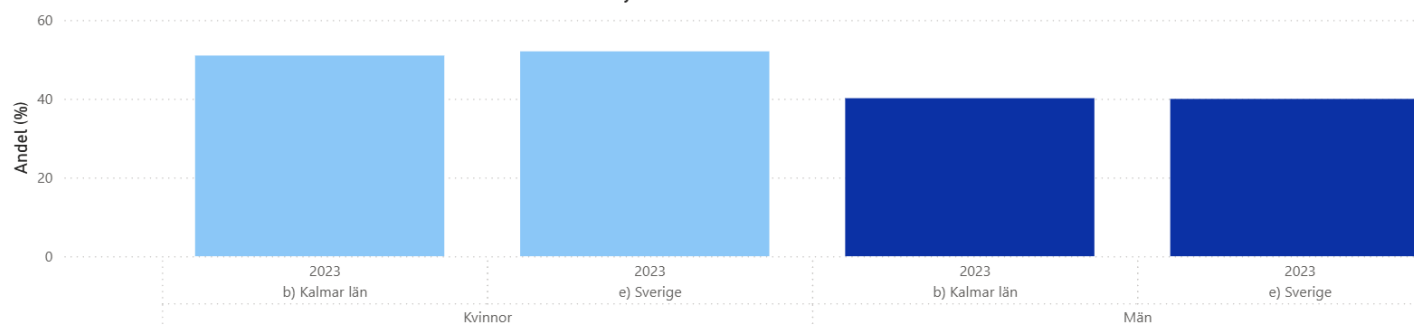
- Nästan hälften av befolkningen
- Fler kvinnor
- Fler med högre utbildning

Kalmar

- Färre yngre

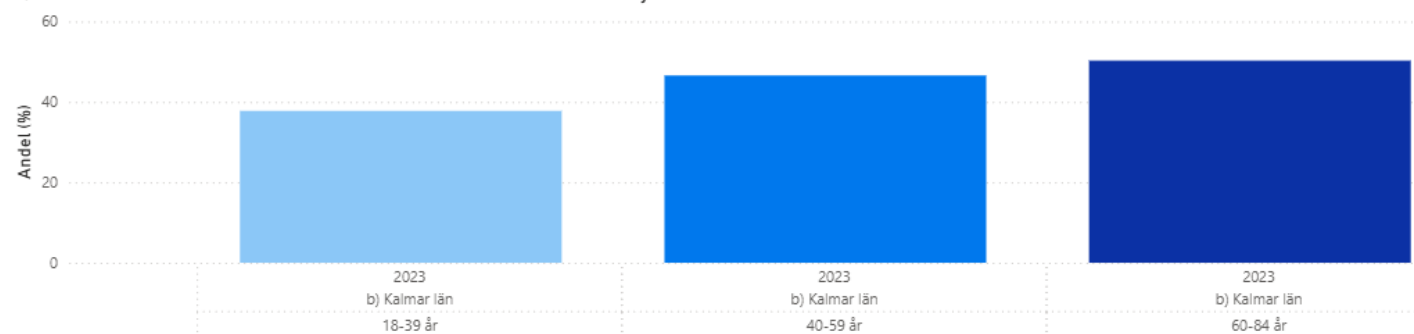
Kön

c) Gör alltid eller ofta medvetet saker för att minska klimatavtryck

Ålder

c) Gör alltid eller ofta medvetet saker för att minska klimatavtryck

Klimatförändringar

En tredjedel av befolkningen uppger att de ofta eller alltid är orolig för klimatförändringar.

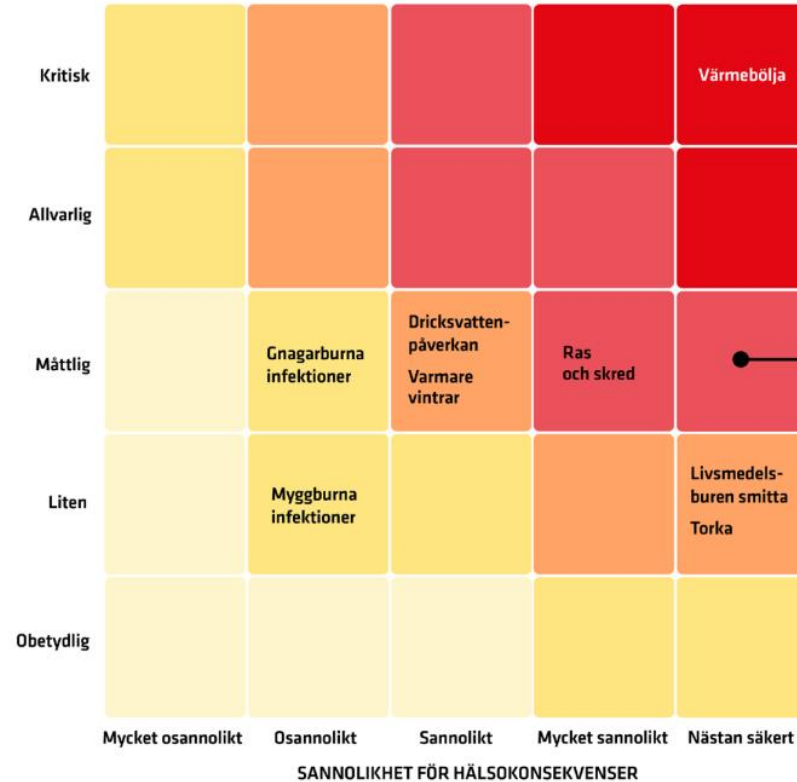
Nästan hälften av befolkningen gör egna medvetna val för att minska klimatavtryck.

Anpassningar i samhället krävs

-minska klimatavtryck

-öka förmågan att hantera effekter av klimatförändringar

KONSEKVENSGRAD

Hälsokonsekvenser av klimatförändring i Sverige

En risk- och sårbarhetsanalys

- Översvämning
- Vattenburen smitta
- Pollenallergier
- Skogsbrand
- Luftföroreningar
- Fästingburna infektioner

Källa/riskmatris: baserad på WHO STAR 2021 (15).

Solvanor

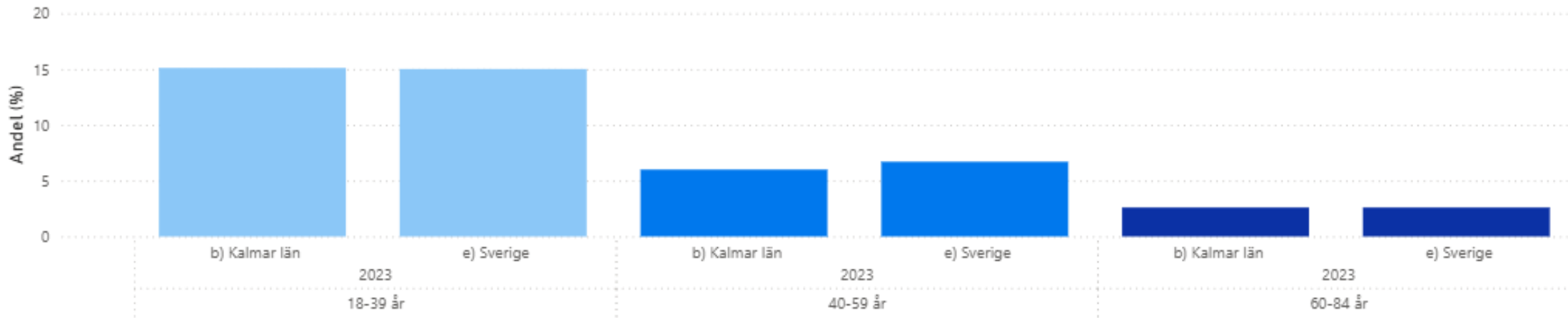
Presentatör Stefan Ljunggren

Bränt sig i solen

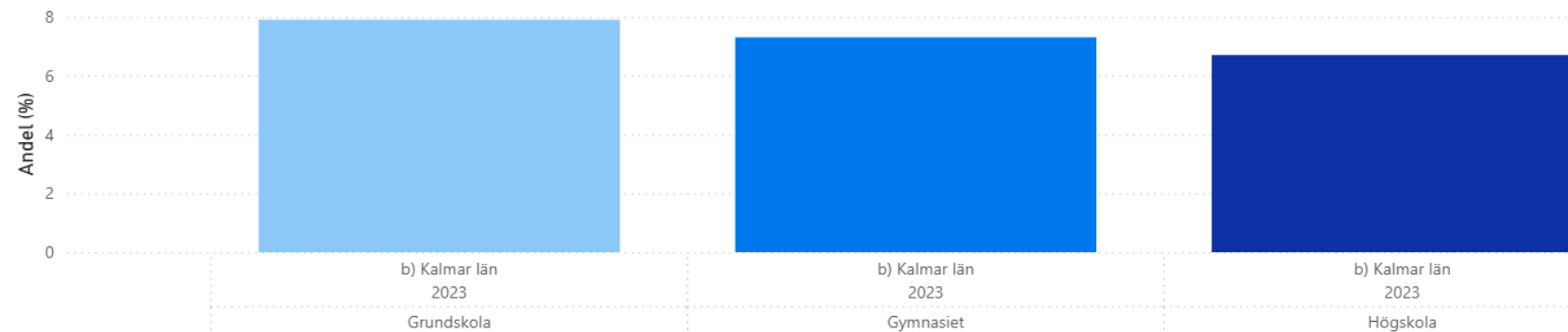

- Yngre personer (18-39 år) bränner sig än oftare än äldre personer
- Viss trend vad gäller utbildningsnivå

a) Bränt (rodnad/sveda) sin hud i solen minst tre gånger under senaste året

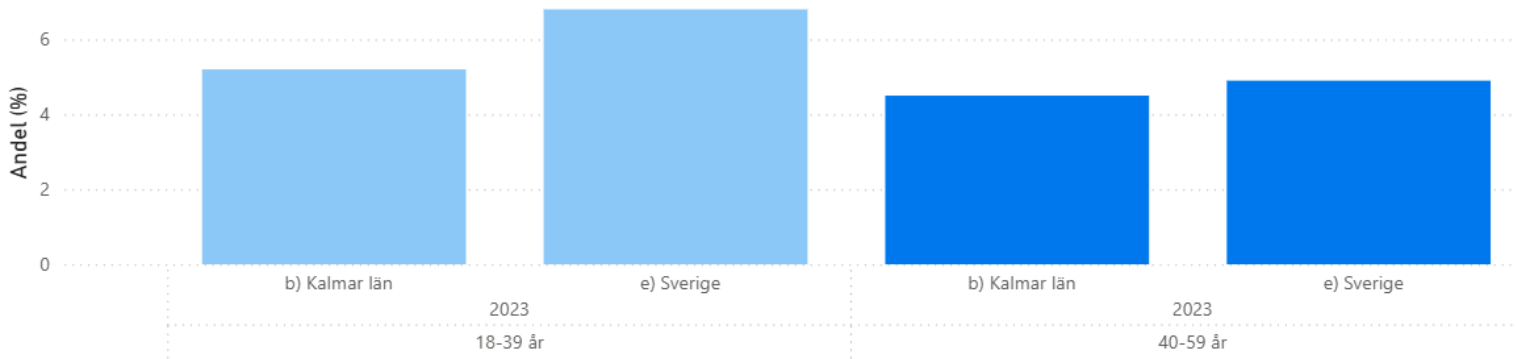
a) Bränt (rodnad/sveda) sin hud i solen minst tre gånger under senaste året

Solariumanvändning

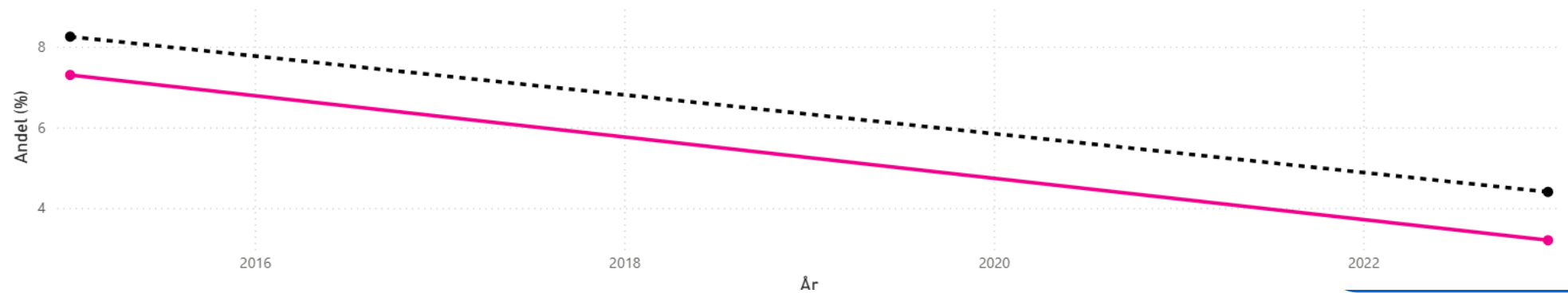
- Vanligast i yngsta åldersgruppen
- Har minskat över tid

d) Har solat solarium senaste året

d) Har solat solarium senaste året

Område ● b) Kalmar län ● e) Sverige

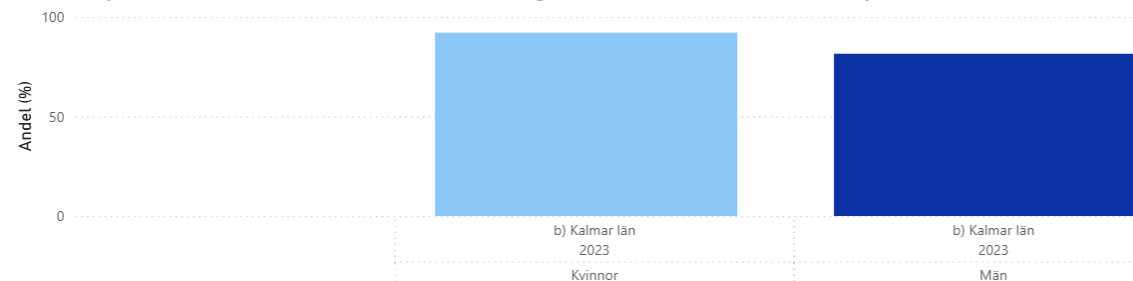
Användningen av solskydd

- Solskyddsanvändningen hög (Över 95% använder solskyddskräm i länder med stark sol)

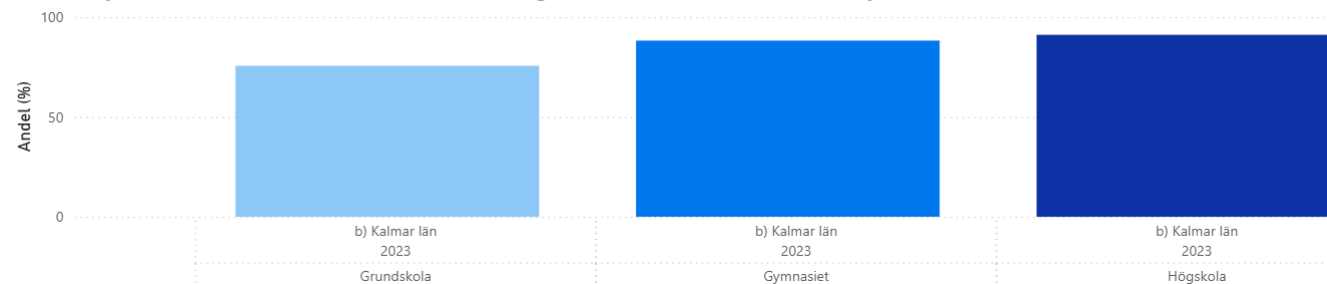
– Kvinnor använder mer än män

b) Solskyddskräm används vid vistelse i Sverige/länder med liknande solstyrka

- De med lägre utbildningsnivå använder solkräm i något lägre utsträckning i svensk sol

b) Solskyddskräm används vid vistelse i Sverige/länder med liknande solstyrka

Slutsats

- Solljus är bra men risker med framförallt hudcancer
- Viktigt med information till framförallt yngre
 - Undvika direkt sol utan solskydd (kläder, solkräm etc) mellan kl 11 och 15 under sommaren
 - Risker med solarium
- Stadsplanering
 - Plantera träd som ger skugga i stadsmiljöer

Resvanor

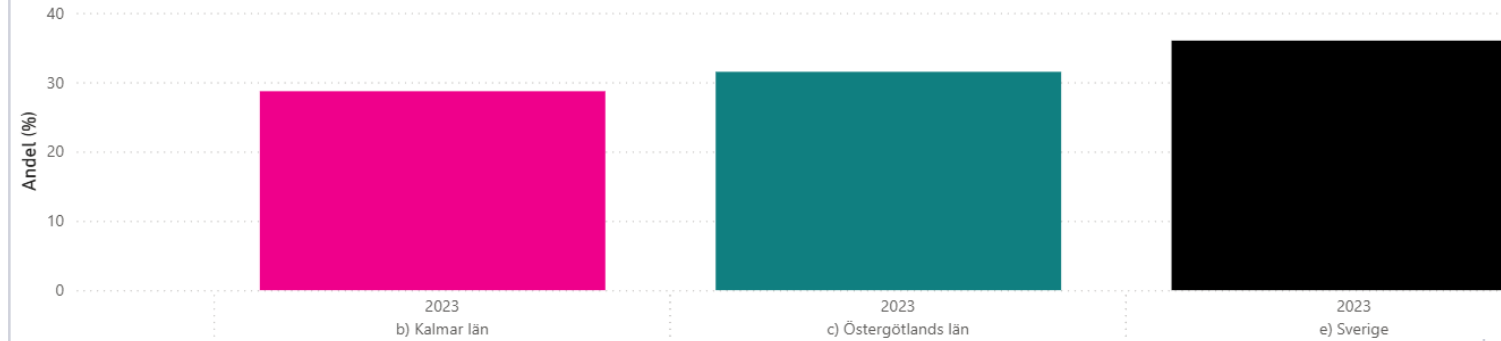
Presentatör Stefan Ljunggren

Transporttid vardagar

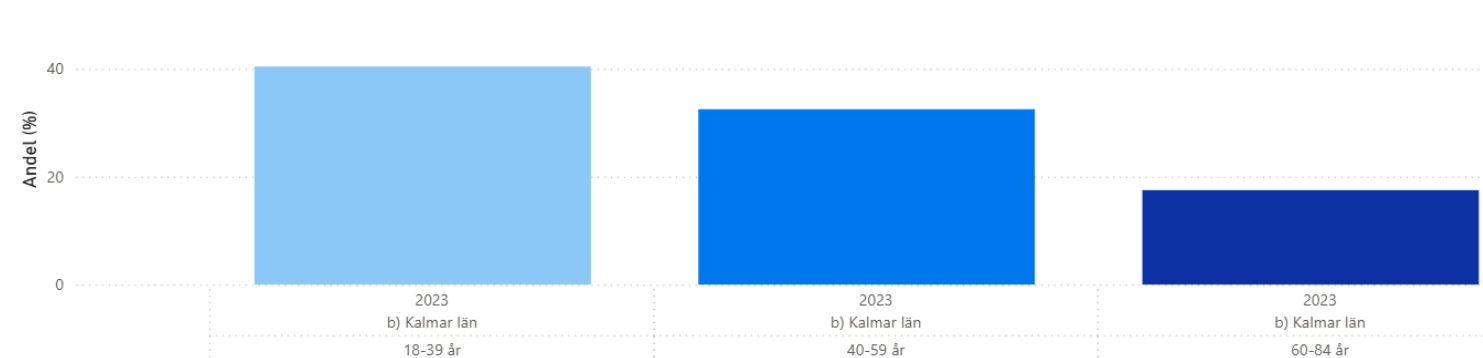
- Kalmar ligger under riksgenomsnittet för andel som behöver mer än en timme transport till och från olika aktiviteter

- Speciellt vanligt i den yngsta åldersgruppen

e) Det tar minst en timme för att komma till och från olika aktiviteter en vanlig vardag

e) Det tar minst en timme för att komma till och från olika aktiviteter en vanlig vardag

Bil som transportmedel

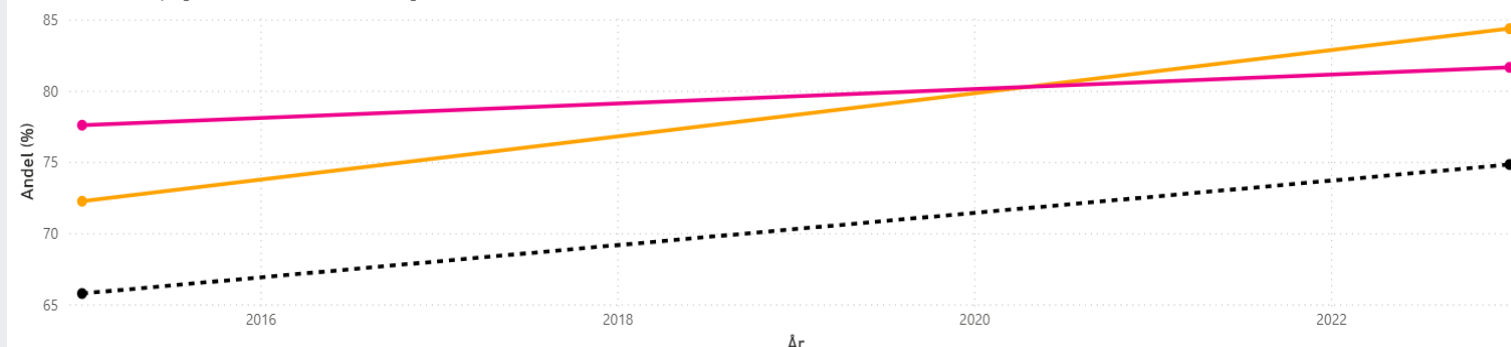
- 82 procent tar vanligtvis bilen till arbete och aktiviteter i Kalmar län
 - Högre än rikssnittet
 - Vanligare i mindre kommuner

- Liten ökning sedan förra miljöhälsoenkäten
 - Samma trend som i andra län och riket

a) Åker vanligtvis bil eller dylikt till och från arbete/skola och andra aktiviteter

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● e) Sverige

Kollektivtrafik som transportmedel

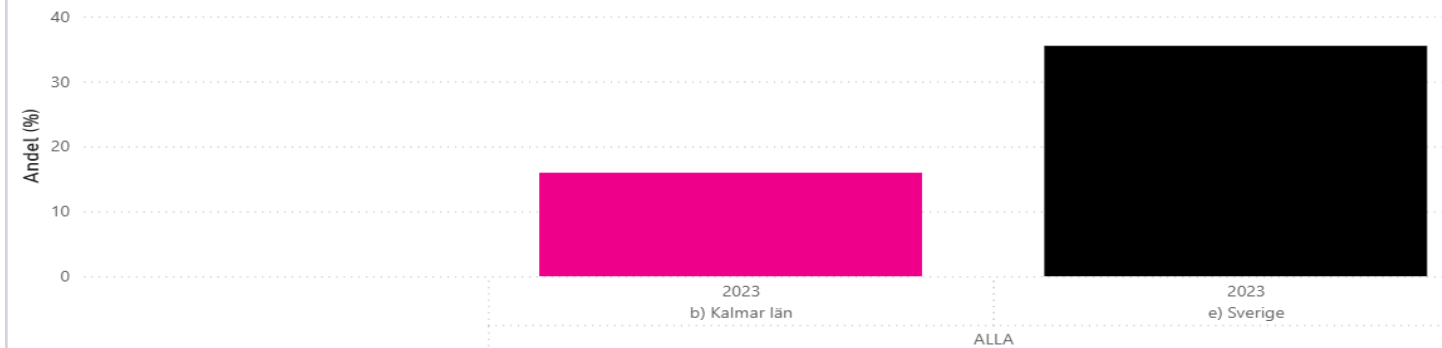

- Färre åker kollektivt till arbete/skola i Kalmar län än i Sverige som helhet

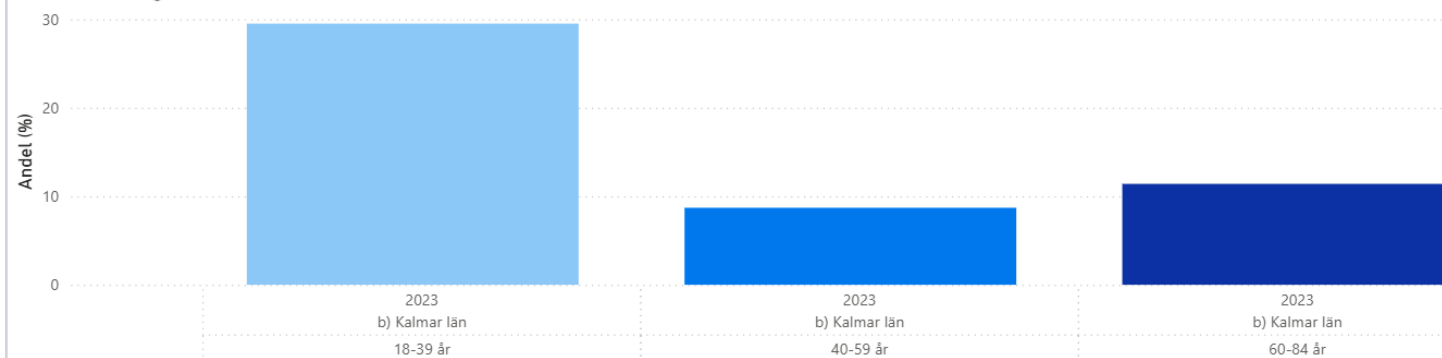
Vilka åker kollektivt i högst utsträckning?

- Yngre (18-39 år)
- De med grundskola som högsta utbildningsnivå
- Boende i större städer

b) Åker vanligtvis kollektivt till och från arbete/skola och andra aktiviteter

b) Åker vanligtvis kollektivt till och från arbete/skola och andra aktiviteter

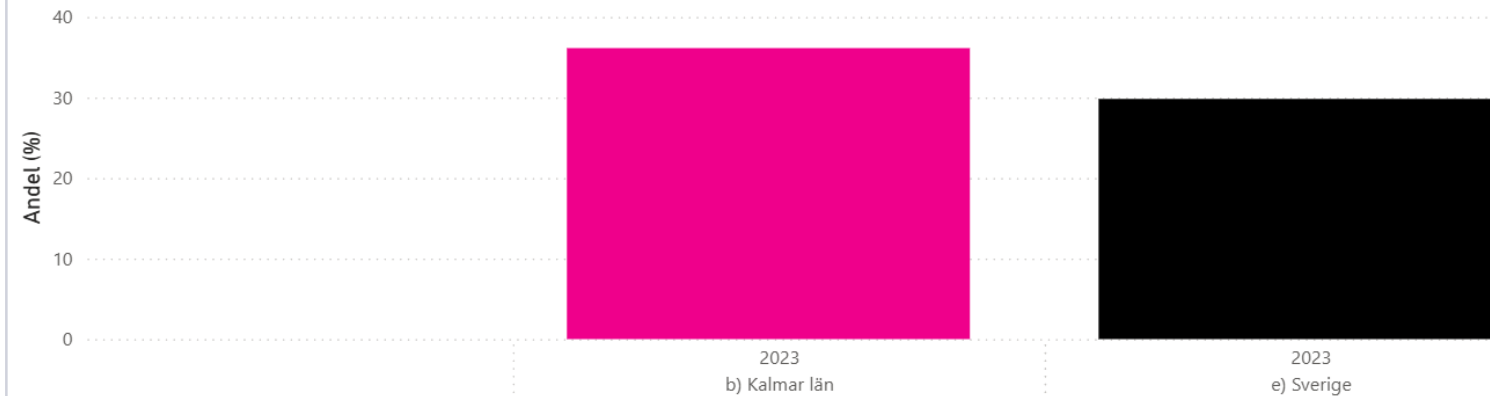
Cyklar till arbetet/skola

- Cykel till arbete - vanligare i Kalmar än Sverige som helhet

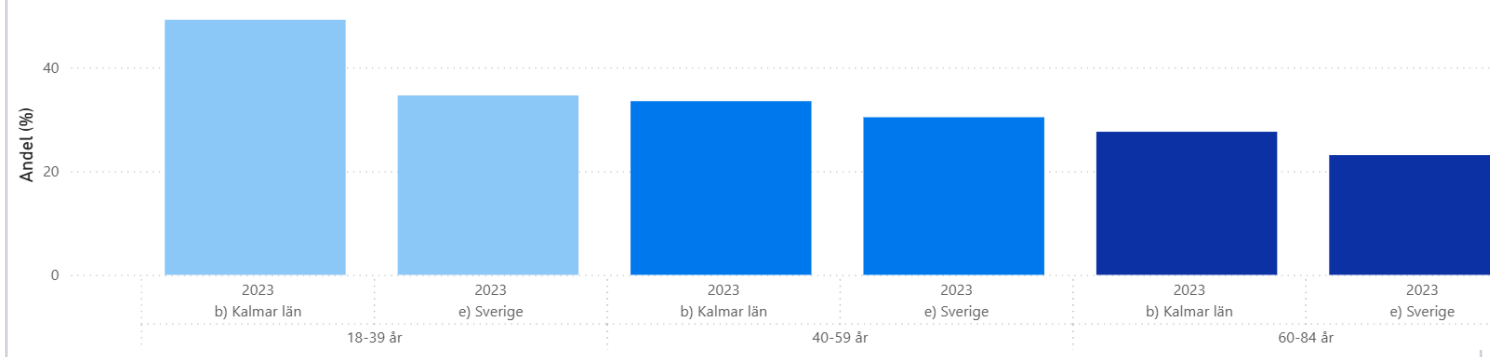
- Fler yngre cyklar
- Fler i större städer cyklar

c) Cyklar vanligtvis till och från arbete/skola och andra aktiviteter

c) Cyklar vanligtvis till och från arbete/skola och andra aktiviteter

Slutsats

- Tre av tio i Kalmar spenderar mer än en timme för transport en vanlig vardag
 - Kan ofta vara negativt för hälsan
- Stor del bilåkning
 - Negativt för miljön
- Yngre använder mer kollektivtrafik och aktiva transportsätt (gång/cykel)

Kemikalier

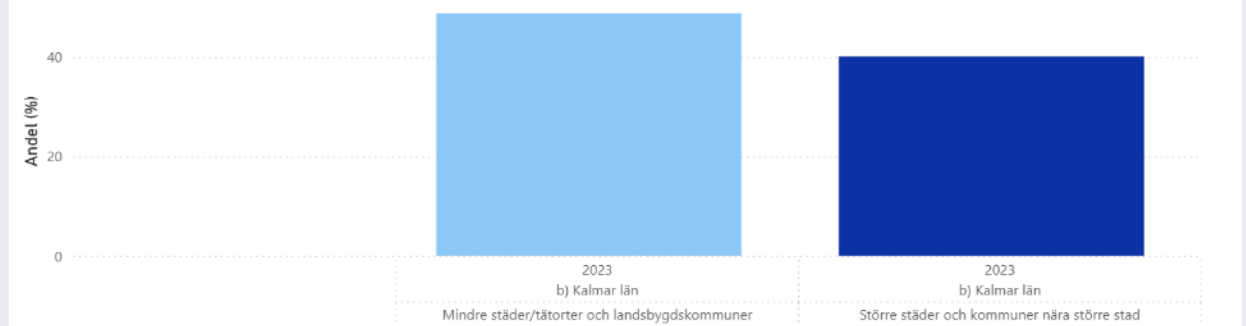
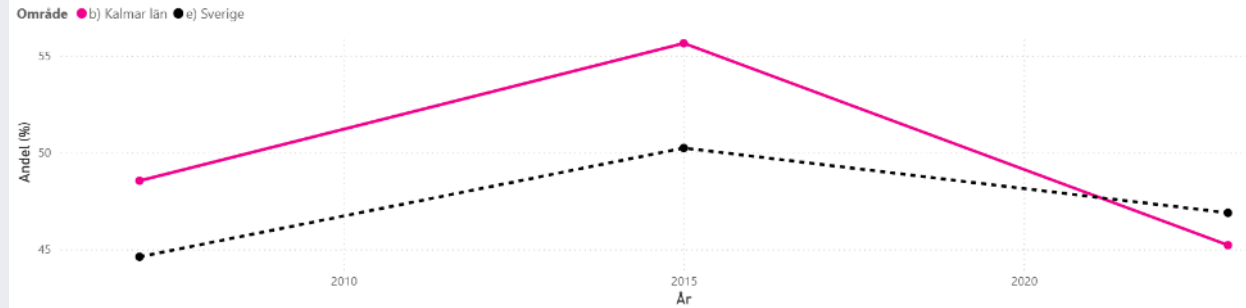
Presentatör Stefan Ljunggren

Vatten från egen brunn

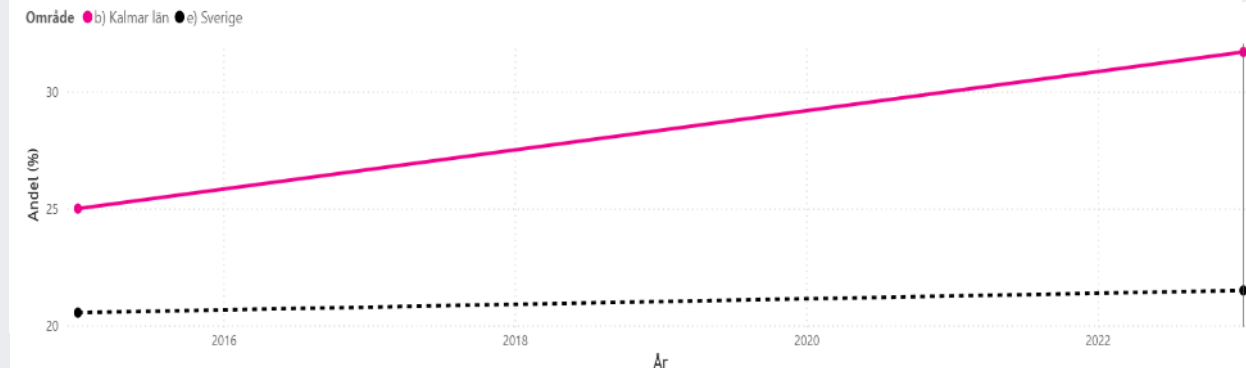

- Dricksvatten från egen brunn i Kalmar län : 12,5%
- Ca 45% av brunnsägarna har analyserat sitt dricksvatten – minskning sedan MHE 2015
 - Mer vanligt i mindre tätorter/kommuner
- 32 % av de som analyserat fick anmärkning eller omdömet otjänligt dricksvattnet - ökning sedan förra MHE 2015

Har analyserat sitt brunnsvatten

Anmärkning på analys av dricksvattnet

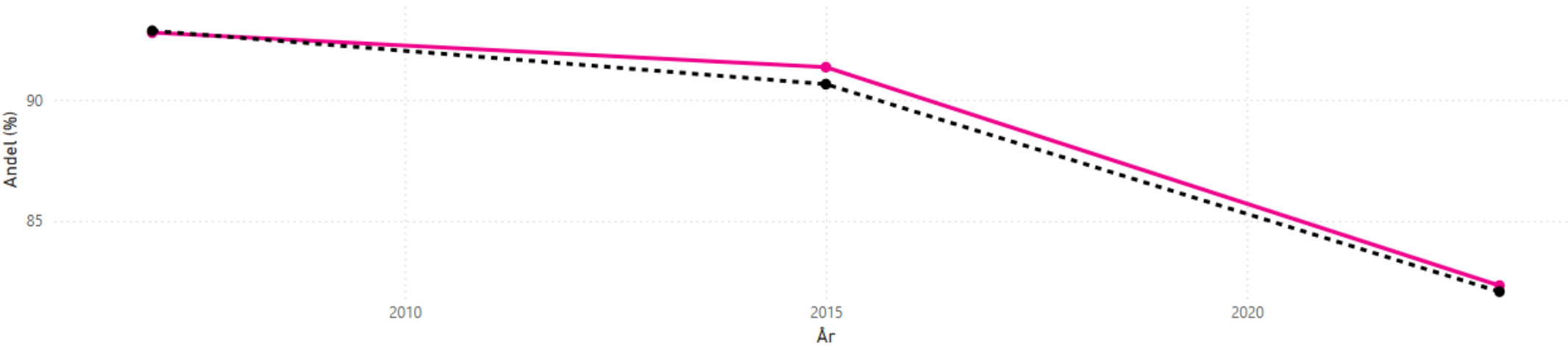

All fiskkonsumtion

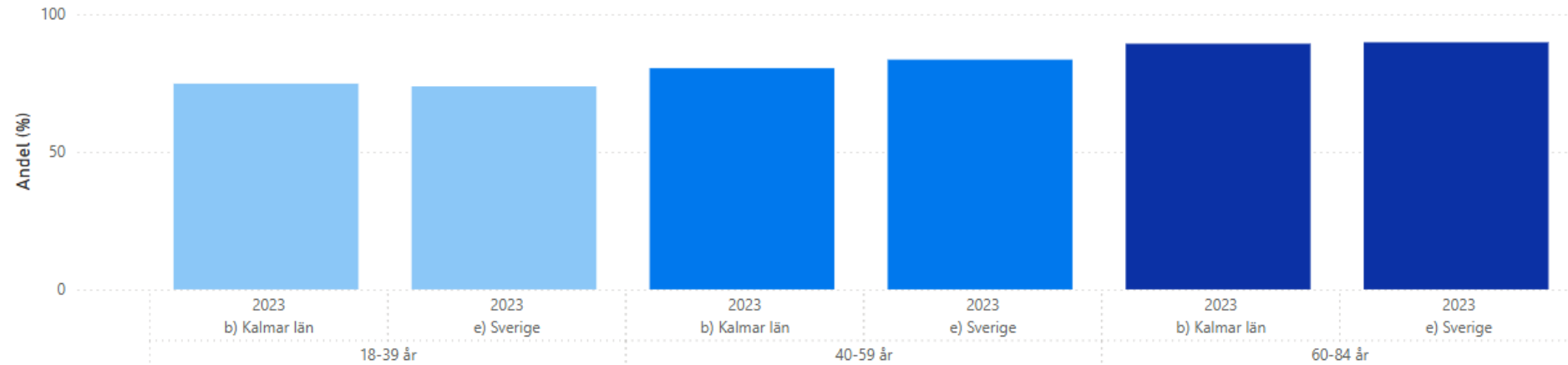
- Sjunkit i Kalmar län och även i Sverige som helhet
- Yngre äter mindre

Område ● b) Kalmar län ● e) Sverige

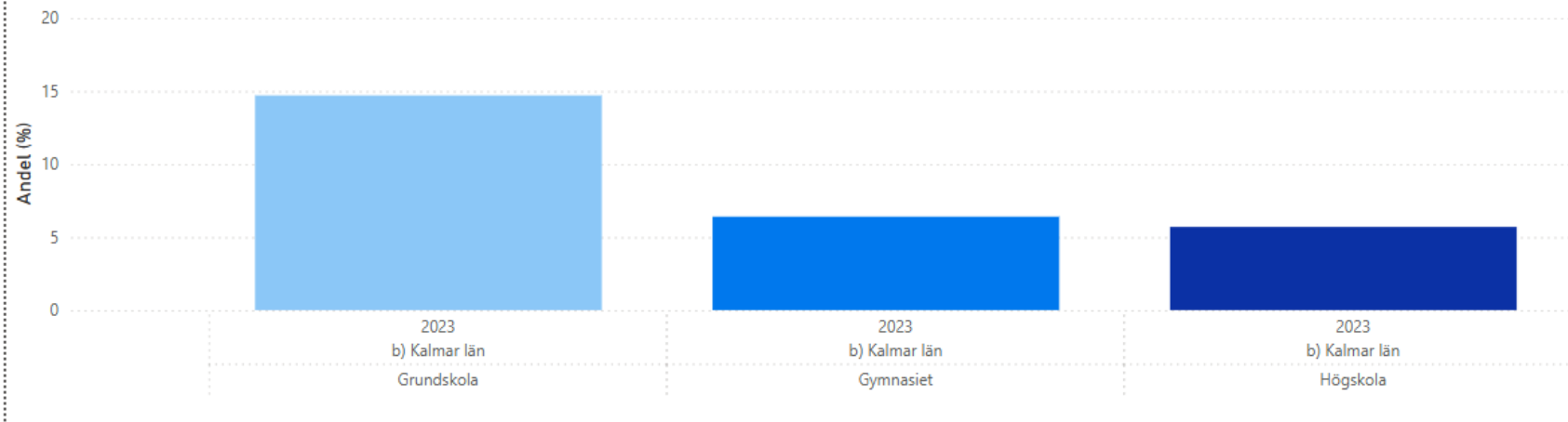
d) Äter all sorts fisk minst en gång per månad

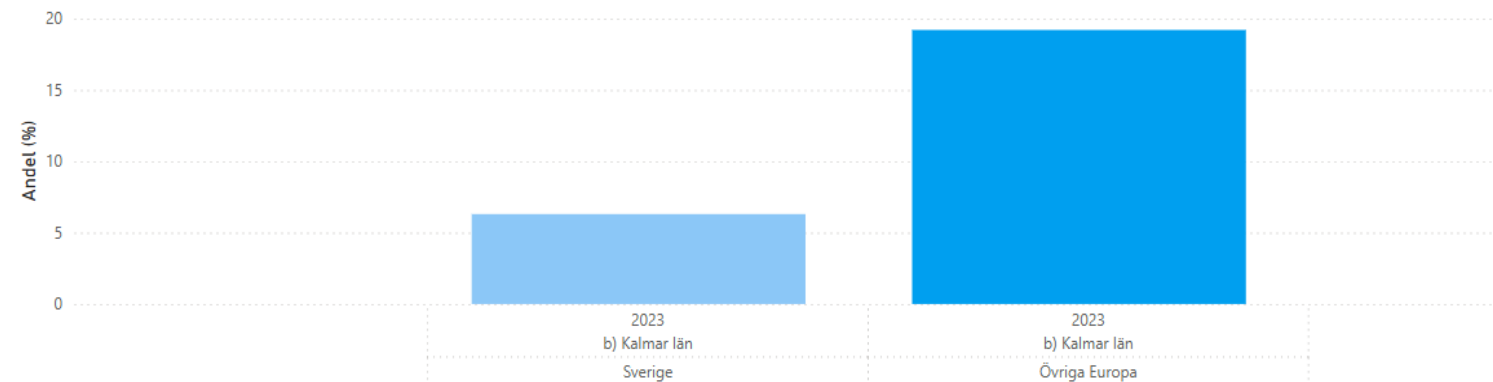
Insjöfisk och sill/strömming från Östersjön

- De med lägst utbildningsnivå äter mer insjöfisk och sill/strömming
- Utrikes födda äter mer insjöfisk

e) Äter abborre/gädda/gös/lake minst en gång per månad

e) Äter abborre/gädda/gös/lake minst en gång per månad

Kostråd insjöfisk och fet fisk från Östersjön:
Barn, gravida, ammande max 2-3 ggr/år
övriga max en 1 g/v.

Konserver och viltkött

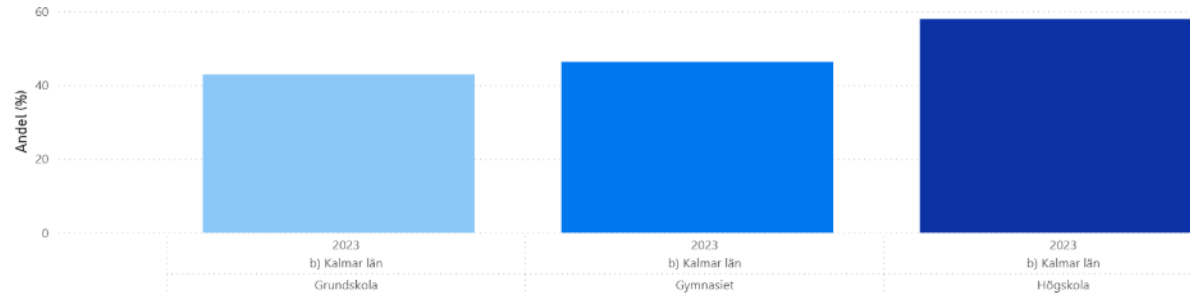
Konservburksmat

- Ca 50% äter konservburksmat minst 1 g/mån
- Högutbildade äter oftare mat från konservburk
- Äldre äter minst mat från konservburk

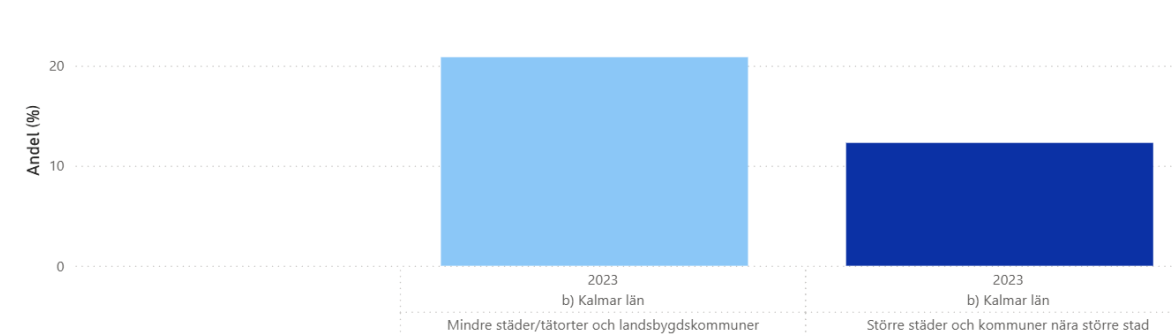
Viltkött

- Mer viltkött äts i landsbygdskommunerna

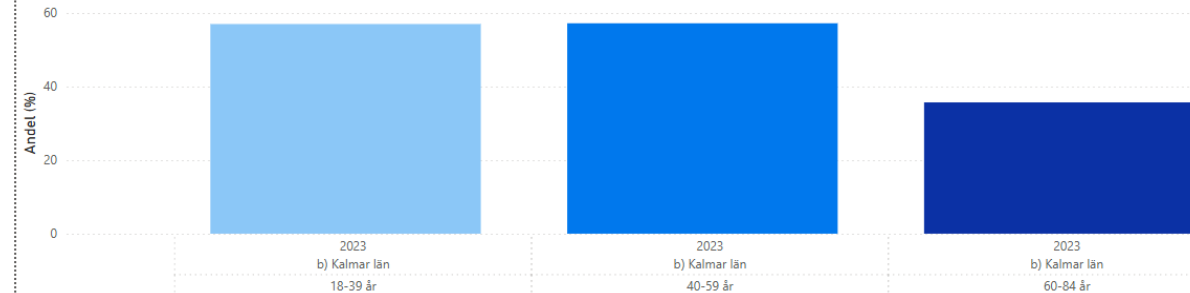
g) Äter livsmedel förpackade i konservburkar av metall minst en gång per månad

h) Äter viltkött minst en gång per månad

g) Äter livsmedel förpackade i konservburkar av metall minst en gång per månad

Slutsats

- Andel som analyserat brunnsvatten sjunkit
 - Bör stödjas med mer information
- Vänd trend med sjunkande fiskkonsumtion bland yngre
- Riktad information till utlandsfödda och de med låg utbildningsnivå att välja rätt sorts fisk
- Information kring hantering av viltkött (ex skottrensa viltköttet på rätt sätt)

Inomhusmiljö

Presentatör Stefan Ljunggren

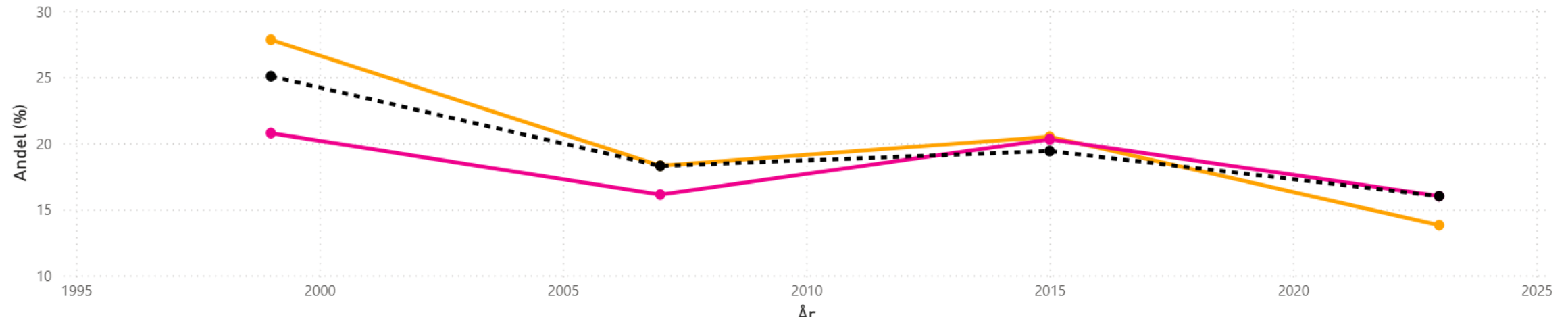
Tecken på fukt eller mögel i bostaden

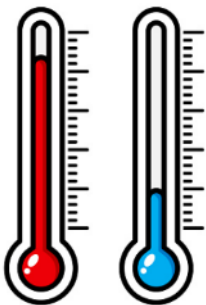
- 16 procent i Kalmar län bor i en bostad med tecken på fukt- eller mögel
- Andelen har sjunkit

b) Har minst ett tecken på mögel i bostaden (?)

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● e) Sverige

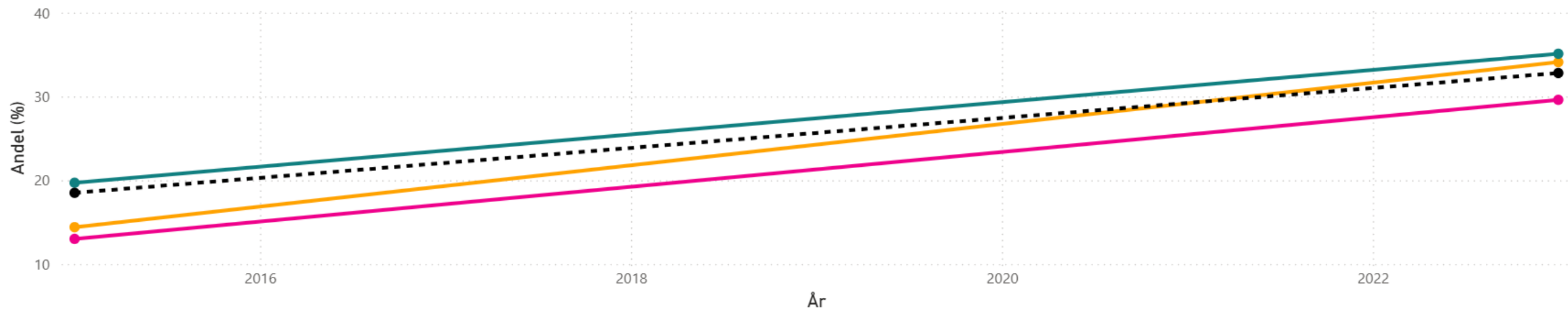
Problem med temperatur i bostaden

- Problem med värme och kyla under sommar respektive vintertid har ökat
- Större problem i större städer/kommuner nära större städer än mindre orter

e) För varmt i bostaden under sommaren minst en gång per vecka

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● e) Sverige

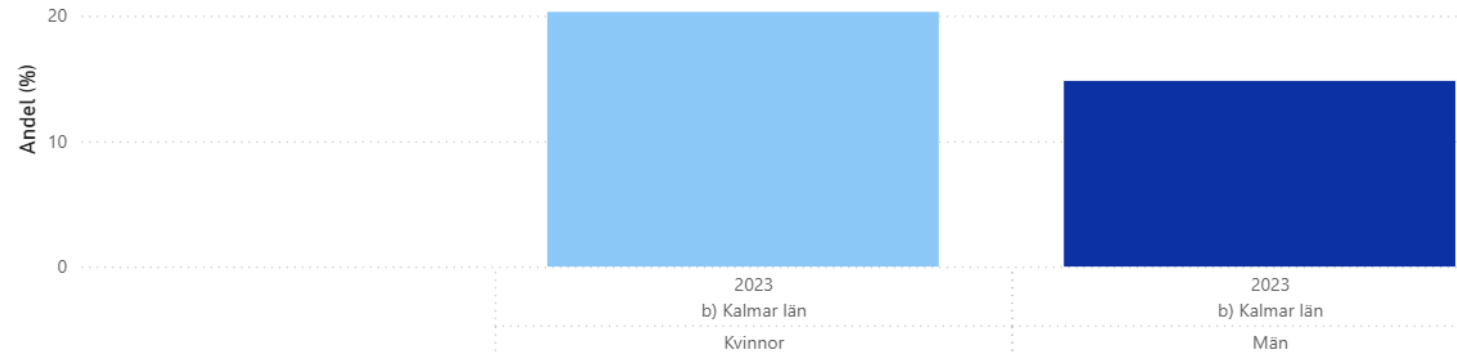

Besväras av miljöfaktorer inomhus *

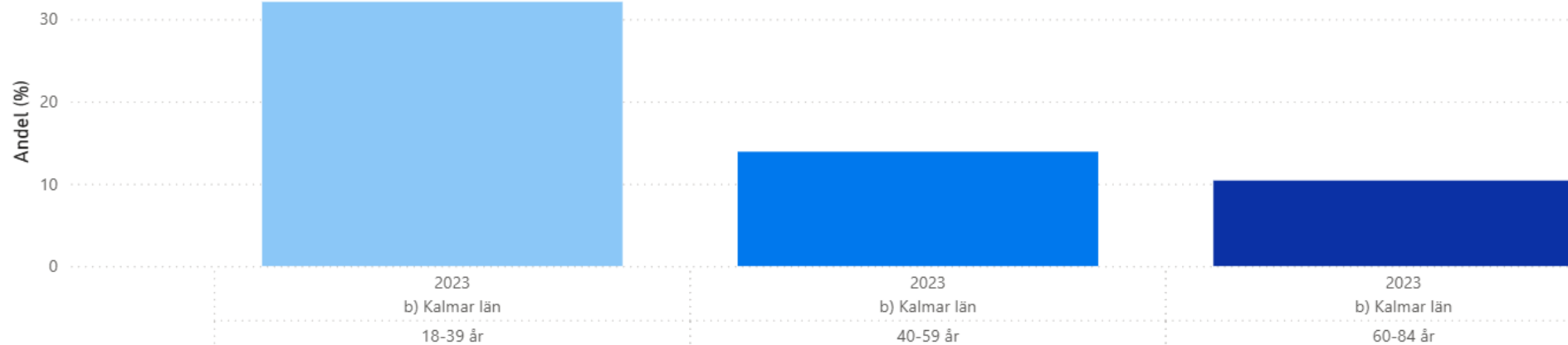
- Kvinnor och yngsta åldersgruppen mer besvär

a) Besvärad minst en gång per vecka av någon miljöfaktor inomhus (?)

a) Besvärad minst en gång per vecka av någon miljöfaktor inomhus (?)

Hälsobesvär från inomhusmiljön *

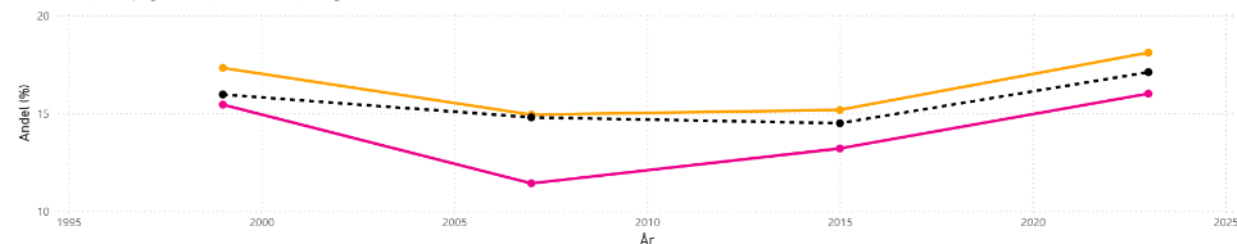
- **Kvinnor och den yngsta åldersgruppen upplever mer hälsobesvär, oavsett plats**
- **Andelar har ökat**
- **Mindre besvär i bostad än arbete/skola (10 jämfört med 16 procent)**

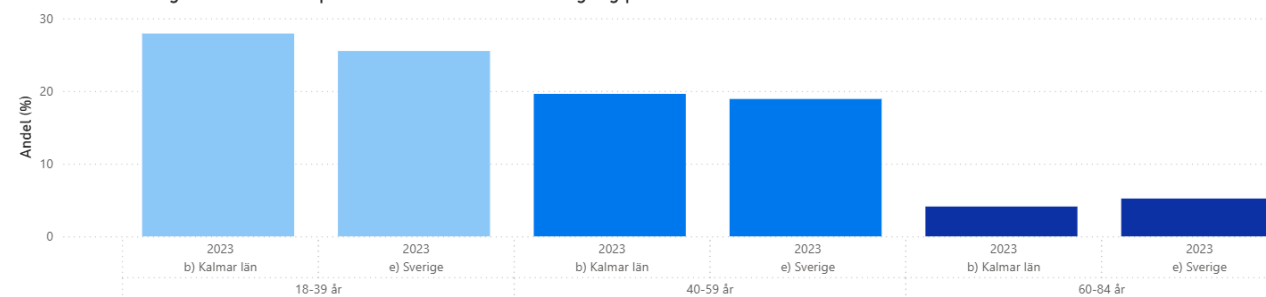
Arbete/skola

d) Har känt av något hälsobesvär på arbetet/i skolan minst en gång per vecka (?)

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Sverige

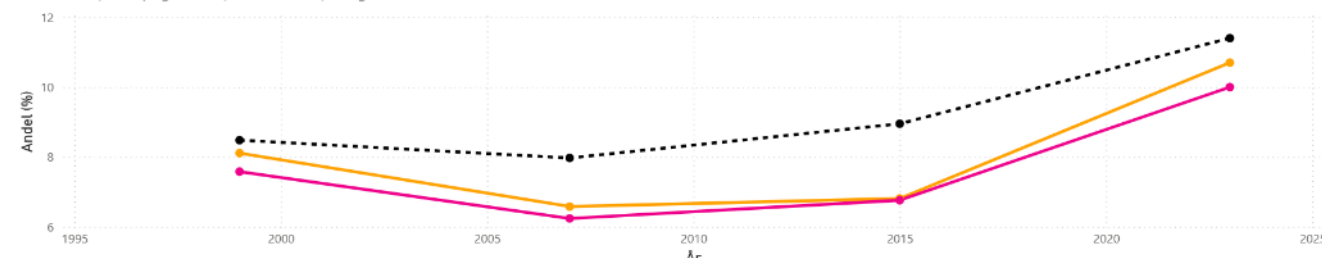
d) Har känt av något hälsobesvär på arbetet/i skolan minst en gång per vecka (?)

Bostad

c) Har känt av något hälsobesvär i bostaden minst en gång per vecka (?)

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Sverige

Slutsats:

- Vanligt förekommande med problem, både bostäder men även arbeten/skolor (offentliga byggnader mycket vanligt)
 - Fukt och mögel som ger upphov till mikrobiell eller kemisk exponering
- Ökning med problem med temperatur
 - Klimat eller byggnadstekniskt?
- Andel med fukt och mögel minskat
 - Positivt
- Kvinnor och yngre besväras mer av miljöfaktorer och har hälsobesvär

Bensträckare

Miljötabaksrök

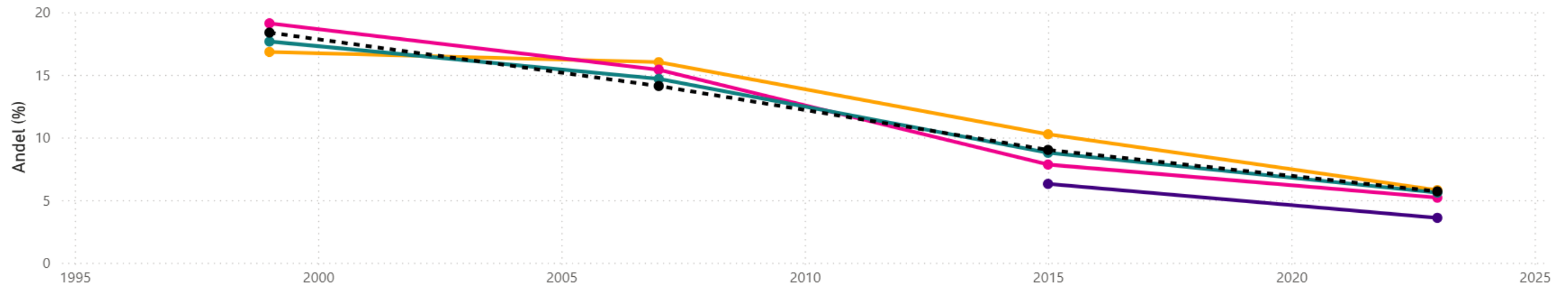
Presentatör Helen Karlsson

Miljötabaksrök

Andelen svarande som anger att de röker dagligen har minskat sedan år 1999

a) Röker dagligen

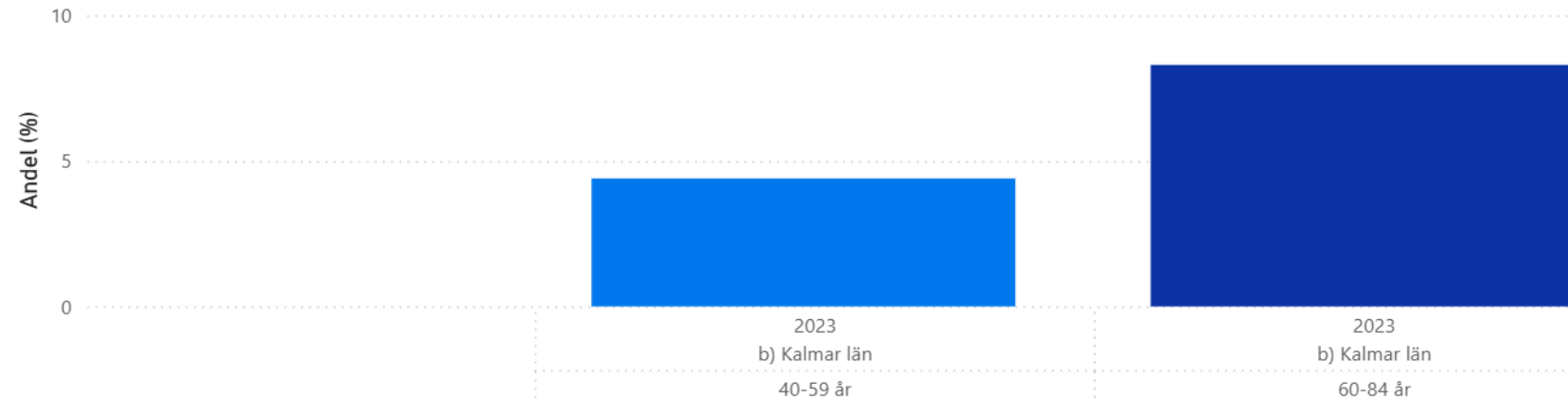
Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

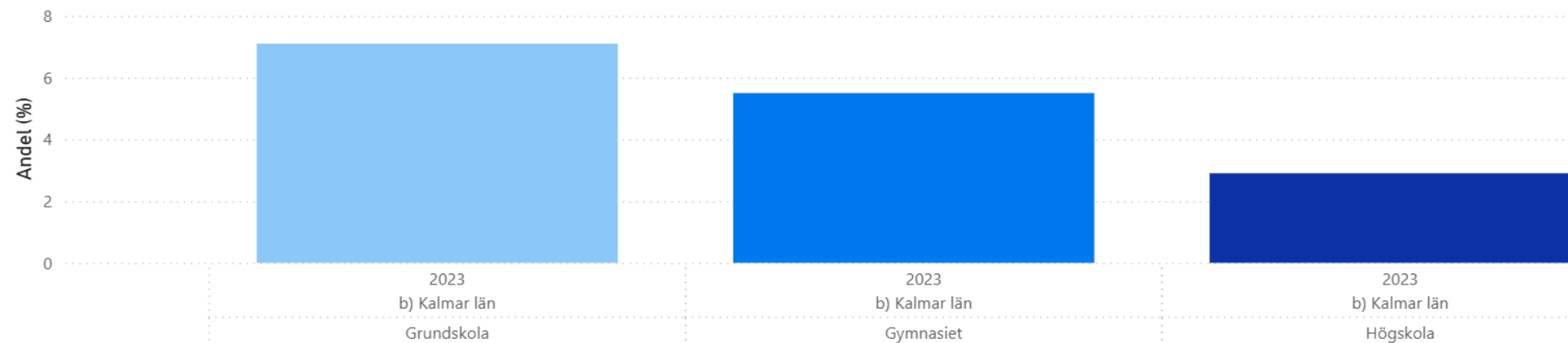
Miljötabaksrök

I Kalmar län är andelen som svarar att de röker dagligen högre bland de äldre samt bland dem med lägre utbildningsnivå

a) Röker dagligen

a) Röker dagligen

Miljötabaksrök

Slutsatser

Daglig rökning har under lång tid minskat i Sverige

Användning av e-cig samt nikotinsnus bör inkluderas i framtida studier

Utomhusluft

Presentatör Helen Karlsson

Utomhusluft

Utomhusluftens kvalitet, i de studerade länen och i hela Sverige, uppfattas av de flesta som god, och även något bättre än år 2015

a) Upplever att luftkvaliteten utanför bostaden är ganska bra/mycket bra

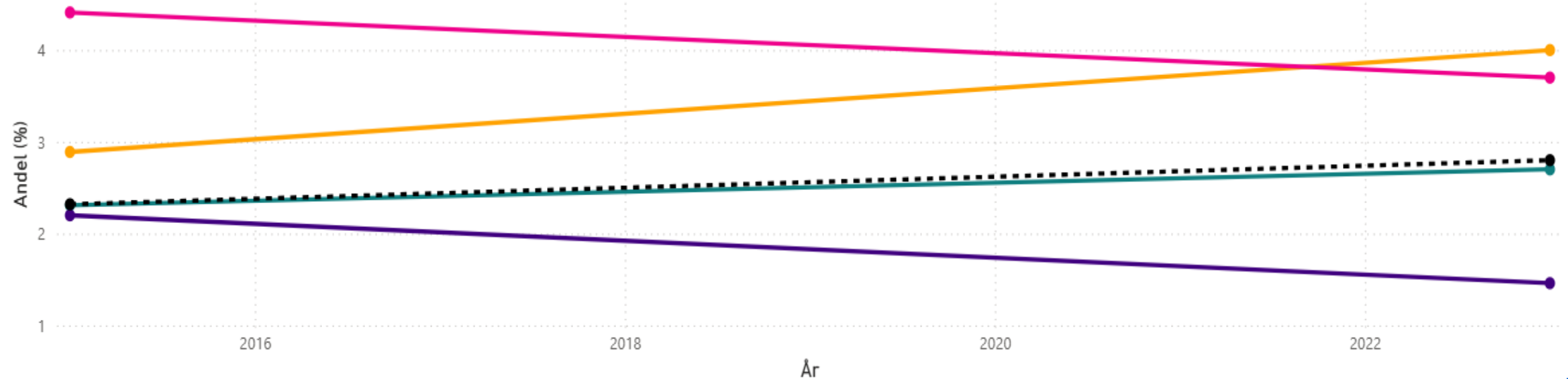
Utomhusluft

I Kalmar län upplevs minst besvär av bilavgaser jämfört med de andra länen

Vedeldningsrök upplevs som ett något större problem men en positiv minskande trend kan ses åren 2015-2023

c) Besvärad av vedeldningsrök utomhus (i närheten av bostaden) minst en gång per vecka

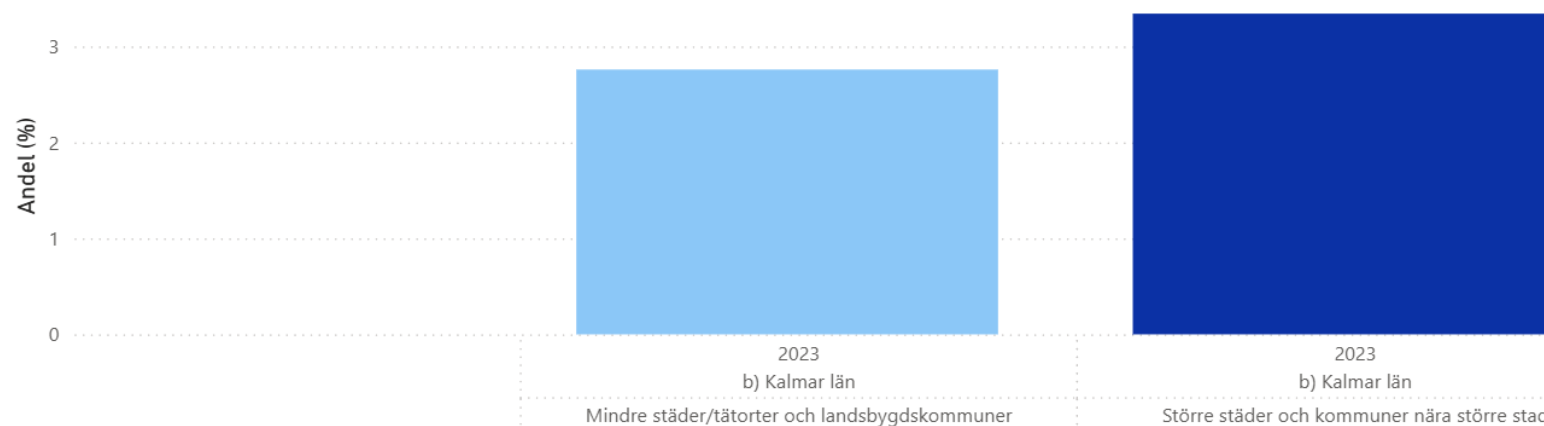
Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

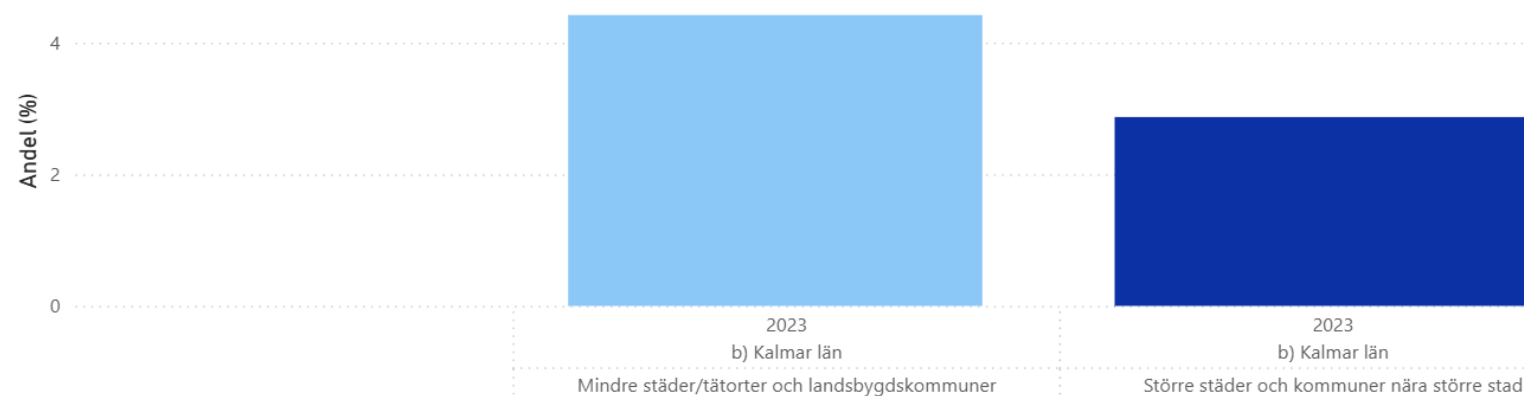
Utomhusluft

Svarande i Kalmar läns större städer samt kommuner nära större städer upplever mera besvär av avgaser och mindre besvär av vedeldningsrök

b) Besvärad av bilavgaser utomhus (i närheten av bostaden) minst en gång per vecka

c) Besvärad av vedeldningsrök utomhus (i närheten av bostaden) minst en gång per vecka

Utomhusluft

Slutsatser

Luftkvaliteten uppfattas av de flesta som bra och besvär av vedeldningsrök har minskat sedan 2015 i Kalmar län

Trots att trafikgenererade partikelhalter i de flesta tätorter minskar är det viktigt att följa utvecklingen då ökat antal eldrivna bilar kan medföra ökad mängd slitagepartiklar (PM 10)

Tips: Interaktiv karta med partikelräknare där två finns i Kalmar län:
<https://map.purpleair.com/>

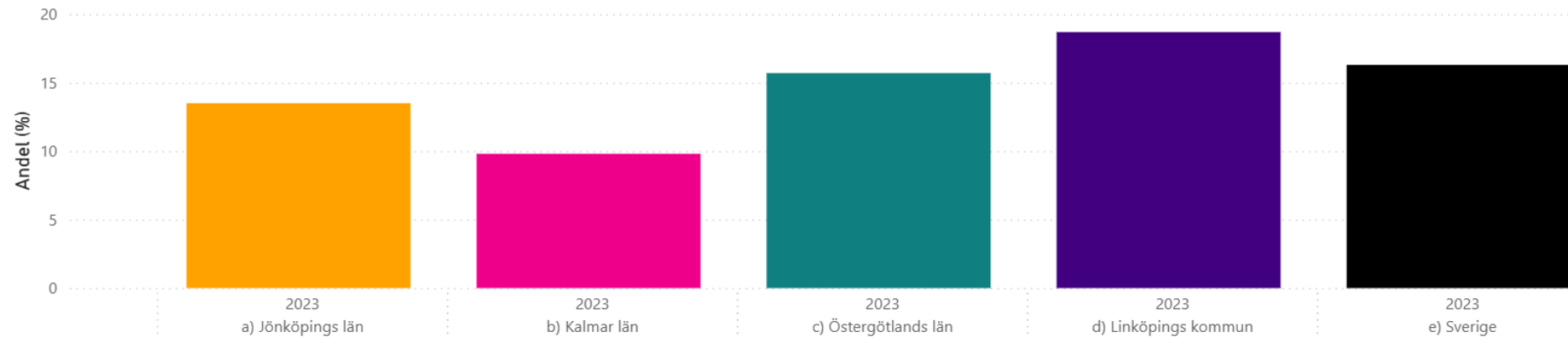
Buller

Presentatör Helen Karlsson

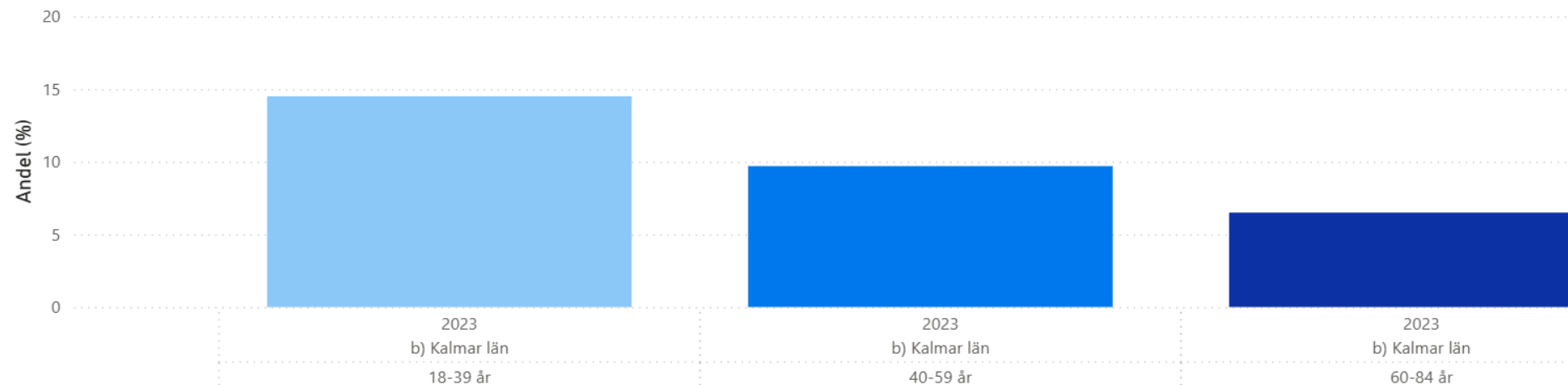
Buller

I de tre studerade länen har svarande i Kalmar län upplevt minst besvära av buller
Det är de yngre som känner sig mest störda

a) Har störts sig mycket/väldigt mycket av något buller under senaste året

a) Har störts sig mycket/väldigt mycket av något buller under senaste året

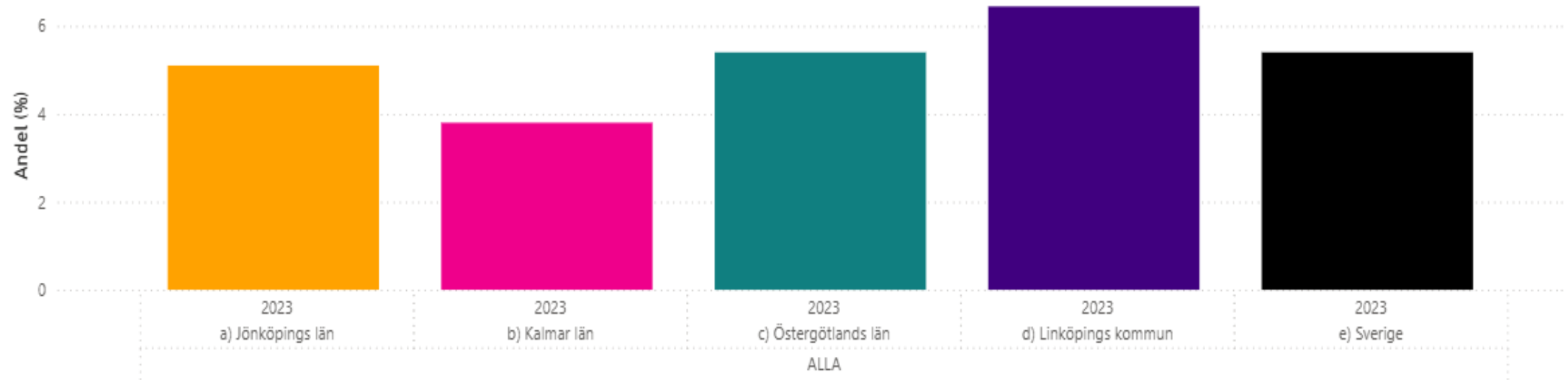

Buller

Kalmar län har lägst andel som har svårt att somna på grund av trafikbuller

Det är i alla län kvinnor som har svårast att somna på grund av trafikbuller

c) Trafikbuller medför att det är svårt att somna

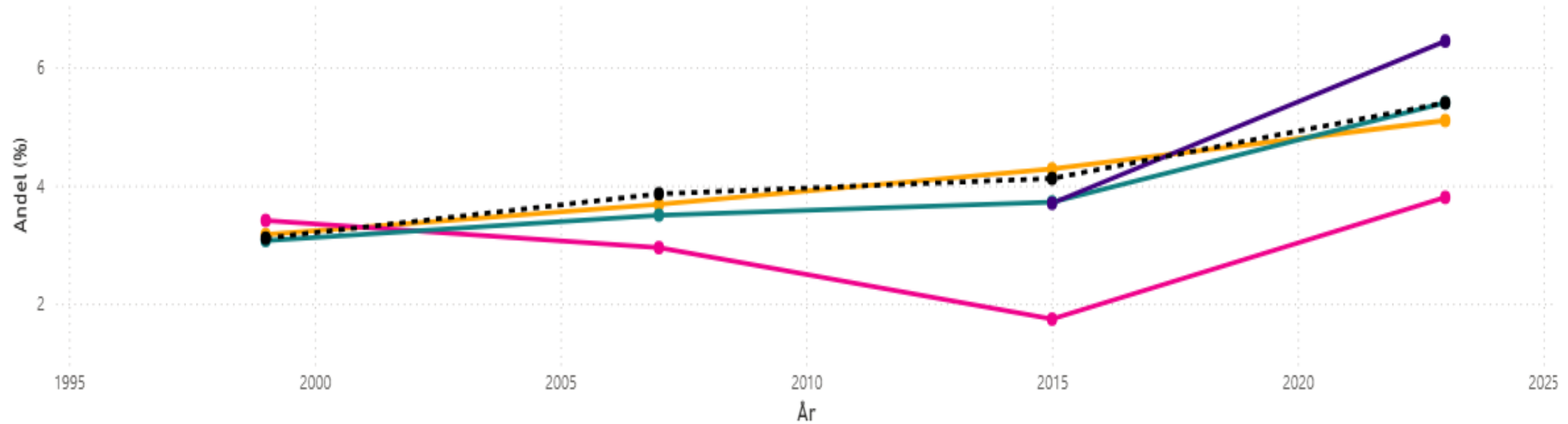

Buller

I Östergötlands- samt Kalmar län kan en tydlig ökning av besvär från trafikbuller ses under tidsperioden 2015-2023

c) Trafikbuller medför att det är svårt att somna

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

Buller

Slutsatser

Bullerrelaterade störningar ser ut att ha ökat i flera län sedan 2015

Särskild uppmärksamhet till kvinnor och unga rekommenderas

För att undvika en fortsatt negativ utveckling bör detta följas upp

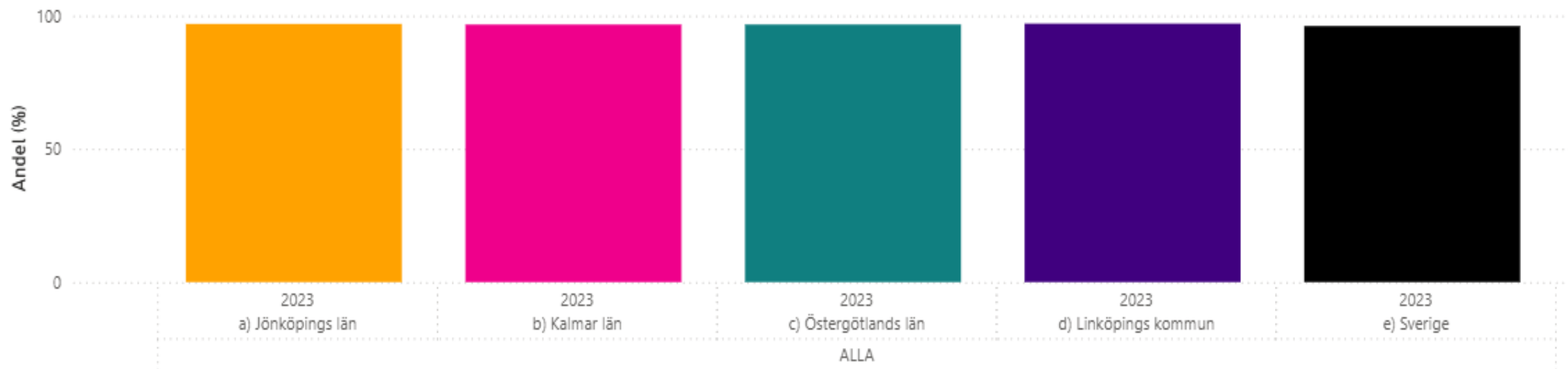
Parker och grönområden

Presentatör Helen Karlsson

Parker och Grönområden

Nästan alla svarande uppger att de har gångavstånd till park eller grönområde vilket är i stort sett oförändrat sedan 2015

a) Park, grönområde eller annan natur finns på gångavstånd från bostaden

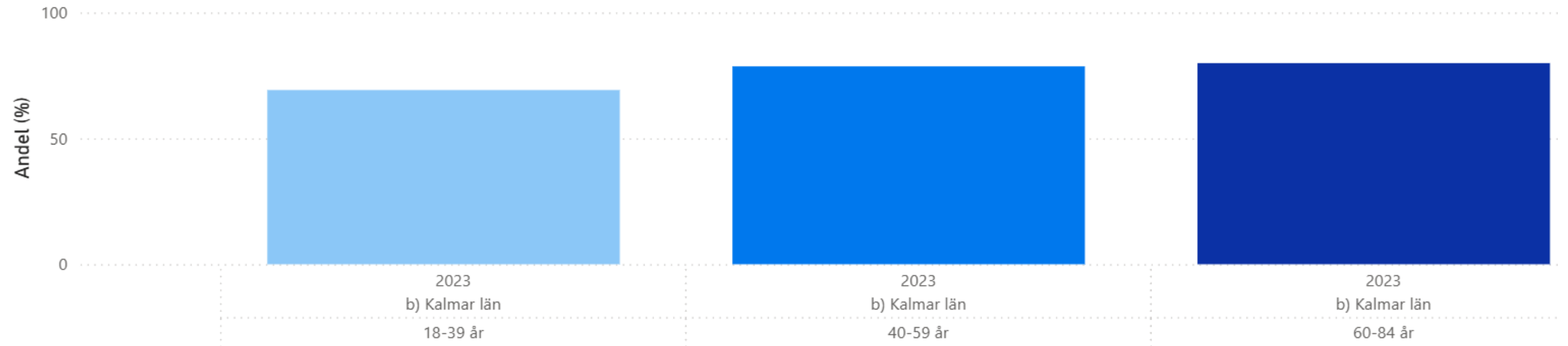

Parker och Grönområden

Cirka tre fjärdedelar av de svarande i Kalmar län vistades i park eller grönområde under sommaren

Något flera kvinnor samt individer med högre ålder fanns representerade i denna grupp

b) Vistas dagligen eller någon/några gånger per vecka i park/grönområden under sommarhalvåret

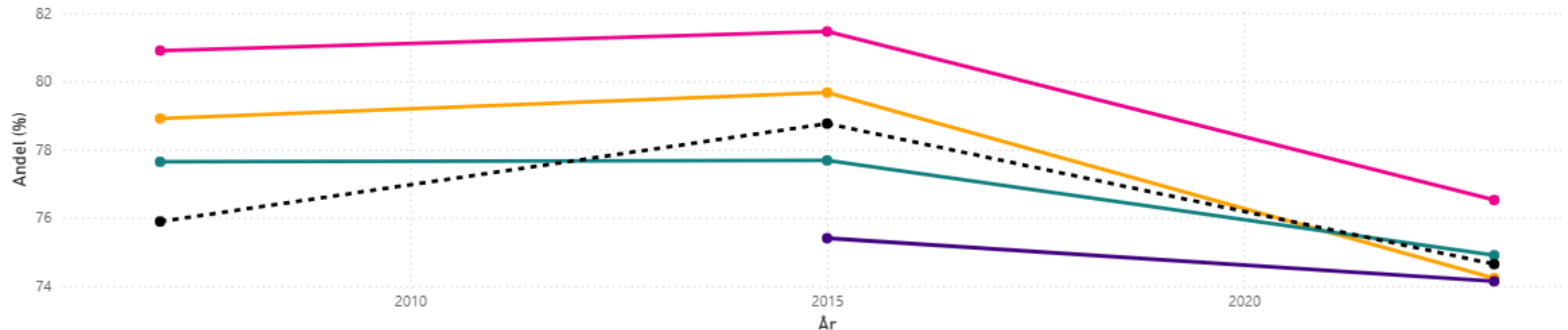

Parker och Grönområden

Andelen som anger att de vistas i park eller grönområde dagligen eller några gånger per vecka under sommaren har generellt minskat sedan 2015

b) Vistas dagligen eller någon/några gånger per vecka i park/grönområden under sommarhalvåret

Område ● a) Jönköpings län ● b) Kalmar län ● c) Östergötlands län ● d) Linköpings kommun ● e) Sverige

Parker och Grönområden

Slutsatser

Det är viktigt att planera tillgång till park eller grönområde i förorts-samt stadsmiljöer då dessa miljöer har positiv effekt på psykisk såväl som fysisk hälsa

Bakomliggande faktorer till minskad besöksfrekvens i parker och grönområden bör undersökas närmare

Diskussion och frågor

